

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE 105

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

12

PROSINAC
2013

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»**Hrvatski planinar**« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izšao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Preplata i informacije

Ured Hrvatskoga planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@hps.hr
<http://www.hps.hr>

Uredništvo

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@hps.hr

Grafička priprema

Urednik d.o.o., Zagreb

Tisk

Ekološki glasnik d.o.o.
Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te tražilica s bibliografijom časopisa dostupni su na internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://www.hps.hr>

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
Palmotićeva 27
10000 Zagreb
e-mail: caplar@hps.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Faruk Islamović
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
prof. dr. Željko Poljak
Vanja Radovanović
Robert Smolec

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Preplata

Godišnja preplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan Vaš preplatnički broj.

Godišnja preplata za inozemstvo iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun SWIFT: ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na preplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerkra je 15 kuna (+ poština).

Vaš preplatnički broj otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnicu za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se preplatiti

Zainteresirani za preplatu na časopis trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Preplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi preplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Preplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do oponiza. Uz prvi broj u novoj godini preplatnicima fizičkim osobama šalje se uplatnica za preplatu, a preplatnicima pravnim osobama račun.

524 Kongres IKAR-CISA 2013.
u Bolu na Braču**528**Speleološka ekspedicija
Lukina jama - sifon 2013.**535**Po Slovenskoj
planinskoj potu**543**

Otoče, volim te!

Sadržaj

Članci

- 524 Kongres IKAR-CISA 2013. u Bolu na Braču
Darko Berljak
- 528 Speleološka ekspedicija Lukina jama – sifon 2013.
Tamara Mihoci
- 535 Po Slovenskoj planinskoj poti
Dean Jurčić i Kristina Jurčić
- 543 Otoče, volim te!
Matej Perkov

info

- 546 Žbevnica (1014 m)
- 548 Labinski planinarski put
- 548 Planinarska kuća Mlaka (552 m)
- 549 Knežićeve velebitske ceste
- 549 www.pkhz.hr
- 549 Vremeplov
- 550 Naručite planinarski kalendar za 2014. godinu!

Tema broja

Speleološka istraživanja

Naslovnica

Speleološko istraživanje
jamskog sustava Lukina jama
- Trojama ovoga ljeta, foto:
Mladen Jekić

- 558 **Alpinizam:** Hrvatska ledna i dry-tooling reprezentacija,
Memorijalni penjački skup »Glavno da se klajmba« u Brelima

- 561 **Vijesti:** HPS i PZS primljeni u punopravno članstvo BMU-a, Sajam planinarske opreme u Varaždinu, Otvorena prva markirana staza na Golu Plješivici

Rubrike

- 552 **Planinarski vodiči:** Zbor vodiča HPS-a na Platku premašio očekivanja, Vodička služba HPS-a u 2013. godini
- 555 **Speleologija:** Poučna staza »Tounjčica«, Stručni seminar o posebnim tehnikama speleoloških istraživanja

Kongres IKAR-CISA 2013.

u Bolu na Braču

Darko Berljak, Zagreb

Medunarodna asocijacija za gorsko spašavanje IKAR-CISA (Internationale Kommisie für Alpines Rettingwesen – Commission Internationale de Secours Alpin) okuplja najkvalitetnije spasilačke službe koje djeluju u najtežim vremenskim i reljefnim uvjetima, kakvi vladaju u planinskim područjima. Osnovana je 1948. godine i od tada redovito održava svoje godišnje kongrese. Na njima se analiziraju neke od specifičnih akcija gorskog spašavanja u protekloj godini, prezentiraju noviteti u opremi i tehniци spašavanja, obrađuju teme u četiri stručne komisije te raspravljaju i donose zaključci uobičajeni na godišnjim skupština takvih asocijacija.

Ove je godine 65. kongres IKAR-CISA održan od 16. do 19. listopada u Bolu na Braču. Bilo je to prvi put da je kongres održan na nekom otoku, a u 12 godina bio je to već drugi takav sastanak u Hrvatskoj (prije je bio 2001. u Makarskoj). To je svojevrsno priznanje ne samo organizacijskih

sposobnosti, već i uvažavanja izvršnosti koje Hrvatska gorska služba spašavanja ima u toj organizaciji.

Pripreme tog skupa vrlo su složene. Odluka o domaćinstvu donosi se dvije godine unaprijed, a obvezni su određeni standardi (dvorana za 350 – 400 osoba, nekoliko manjih dvorana za zasjedanje komisija, mogućnost terenskih pokaznih vježbi u blizini i sl.), a predstavnici IKAR-a prije konačne odluke nekoliko puta na licu mjesta obavljaju nadzor potrebnih uvjeta.

Ovogodišnji kongres održan je pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske dr. Ive Josipovića, a njegov izaslanik zapovjednik HRM-a, komodor Robert Hranj i Nikola Gaće, zamjenik ravnatelja DUZS-a, pozdravili su sve sudionike prilikom svečanog otvaranja skupa.

U IKAR-CISA udružena je 71 spašavateljska služba, sa svih kontinenata (osim Antarktike), a u Bolu ih je bilo nazočno 54, s ukupno 377 pred-

Sudionici kongresa IKAR-CISA ispred hotela

Snimak iz
helikoptera MI-8
prije podizanja
unesrećenog

Svi službeni predstavnici Kongresa, uzvanici i gosti imali su samo riječi pohvale kako za organizaciju tog skupa, vježbe i prateće događaje, tako i za rezultate koje u svom radu postiže Hrvatska gorska služba spašavanja

stavnika. Smještaj i zasjedanje održani su u hotelu »Elaphusa« u Bolu.

Prvog radnog dana, u srijedu, na Vidovoj gori na rasporedu su bile prezentacije zajedničke povezanosti operativnih točaka između klasičnog (zemaljskog) i spašavanja helikopterom. Izuzetno loši vremenski uvjeti (jaka kiša i magla) prijetili su da sve pokazne vježbe s helikopterima budu otkazane, jer se sljedećih dana trebao poštivati unaprijed najavljeni program rada po komisijama i drugih zasjedanja.

Prijepodne su sve vježbe na stijeni blizu vrha održane po kišnom vremenu bez helikoptera, no srećom, u ranim popodnevnim satima vrijeme se poboljšalo i prema programu u vježbu su uključena tri helikoptera, hrvatski MI-8 iz eskadrile Divulje, Bell 429 Air Zermatta, koji je za tu priliku već prije doletio iz Švicarske, i njemački Eurocopter EC 135.

Na stijeni stotinjak metara ispod vrha Vidove gore, gorski spašavatelji prikazali su spuštanje

užetom iz helikoptera do »unesrećenog« koji je visio u prevjesu te njegovo spašavanje putem dugog užeta (»long line«) te istom tehnikom evakuaciju još četvorice osoba koje su »zapele« na teškom planinskom terenu.

Nakon toga, Bell 429 na stijeni grebena istočno od vrha izveo je upotreboru vitla navođenje, spuštanje i osiguravanje trojice spašavatelja na tri različita mesta do »unesrećenih« te njihovo pojedinačno podizanje u letjelicu. Posebno treba istaknuti da su svi sudionici vježbi bili hrvatski gorski spašavatelji, uključujući i pilote, tako da je i švicarskim Bellom upravljao naš pilot, ujedno član HGSS Stanice Split. To najbolje pokazuje kakvo povjerenje uživa naša Služba od strane IKAR-a i Air Zermatta. Treba naglasiti da je Air Zermatt svjetski uzor helikopterskog spašavanja te da je ta služba do sada izvela najzahtjevниje akcije spašavanja u Himalaji.

Na Kongresu je sudjelovalo, odnosno izlagalo i 21 proizvođača opreme za spašavanje - od poseb-

Pokazna vježba zemaljskog spašavanja po lošem vremenu

nih vozila za spašavanje džipova Steinbock (GSS Njemačke), novih modela Ortovoxa za pronaalaženje zatrpanih i Piepsa (zračnih jastuka u ruksaku) u snježnim lavinama, do ostalih novih vrsta opreme.

U četvrtak i petak održani su sastanci i predavanja u četiri IKAR-CISA komisije (za zemaljsko spašavanje, spašavanje iz lavina, helikoptersko spaša-

»Long line« tehnika izvlačenja unesrećenih s Zlatnim ratom u pozadini

vanje i medicinska komisija), s ukupno 53 teme. Za vrijeme održavanja kongresa održane su praktične vježbe i prezentacijski rad vodiča potražnih pasa.

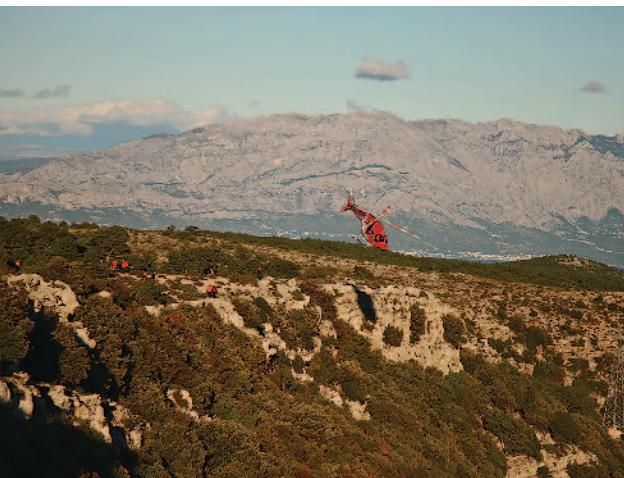
U petak predvečer održan je prigodan domjenak na plaži blizu Zlatnog rata, no prije toga, ponovno s MI-8 helikopterom HRZ-a, HGSS je prikazao spašavanje ljudi iz mora te vrlo atrak-

Navođenje helikoptera do stijene

HGSS

Bell 429 u naletu iznad Vidove gore

Spuštanje spašavatelja iz Mi-8 na brod u punoj brzini

tivno i tehnički zahtjevno spašavanje unesrećenog s broda u punoj brzini.

U subotu ujutro na programu je bilo zajedničko zasjedanje svih komisija s 9 tema na raspolazu. Treba istaknuti da su na kongresu bila vrlo zapažena predavanja hrvatskih gorskih spašavatelja dr. sc. Darka Bakšića o speleospašavanju u špilji Kita Gačešina, Josipa Granića o spašavanju na divljim vodama i poplavama te dr. sc. Hrvoja Dujmića o prvoj hrvatskoj akciji i organizaciji spašavanja u lavinama (Kamešnica ove zime).

Popodne su podneseni i prihvaćeni godišnji izvještaji sve četiri komisije i radne skupine za prevenciju. Predsjednik IKAR-a Gerold Biner iz Švicarske izvjestio je o radu i planovima za budućnost. Prihvaćeno je i finansijsko izvješće za 2012. godinu. Dodjeljena su i posebna priznanja dugo-godišnjim dužnosnicima IKAR-a iz Austrije. Izglasane su manje dopune i izmjene Statuta IKAR-a. Na kraju, predsjednik IKAR-a posebno se zahvalio Vinku Prizmiću, pročelniku HGSS-a za vrhunsku organizaciju i provedbu ovogodišnjeg kongresa.

Na kraju zasjedanja Vinko Prizmić predao je prijelaznu svečanu zastavu IKAR-a gospodinu Dougu Wessenu, predsjedniku US Mountain Rescue Association i predsjedniku organizacijskog odbora kongresa IKAR-CISA 2014., koji će se održati u Lake Tahoe u Nevadi (SAD).

Svi službeni predstavnici Kongresa, uzvanici i gosti imali su samo riječi pohvale kako za organizaciju tog skupa, vježbe i prateće događaje, tako i za rezultate koje u svom radu postiže HGSS.

Podizanje spašavatelja i unesrećenog

Speleološka ekspedicija Lukina jama – sifon 2013.

Tamara Mihoci, Zagreb

Od 2. do 25. kolovoza 2013. trajala je na sjevernom Velebitu speleološka ekspedicija »Lukina jama – sifon 2013.«, jedna od najzahtjevnijih u svijetu. Organizirana je pod vodstvom Speleološkog odsjeka HPD-a »Željezničar«, a suorganizatori su bili Nacionalni park »Sjeverni Velebit«, udružba »Breganja«, Hrvatsko biospeleološko društvo, Hrvatski speleološki savez, Zagrebački speleološki savez, Komisija za speleologiju HPS-a i Istarski speleološki savez. Pokrovitelj ekspedicije bio je predsjednik Republike Hrvatske dr. Ivo Josipović, a supokrovitelj gradonačelnik Grada Zagreba Milan Bandić. Organizacijski poslovi i priprema ekspedicije započeli su na početku 2012.. Voditelj ekspedicije bio je Branko Jalžić.

Ulez u
Trojamu

Bazni logor ekspedicije bio je smješten u Velikom Lomu na Sjevernom Velebitu, nedaleko od ulaza u jamski sustav Lukina jama – Trojama. Ekspediciji su prethodile brojne pripremne akcije kojima je cilj bio pripremiti jamu za sigurno spuštanje speleologa, opremiti podzemne bivke za boravak u podzemlju te postaviti telefonske žice.

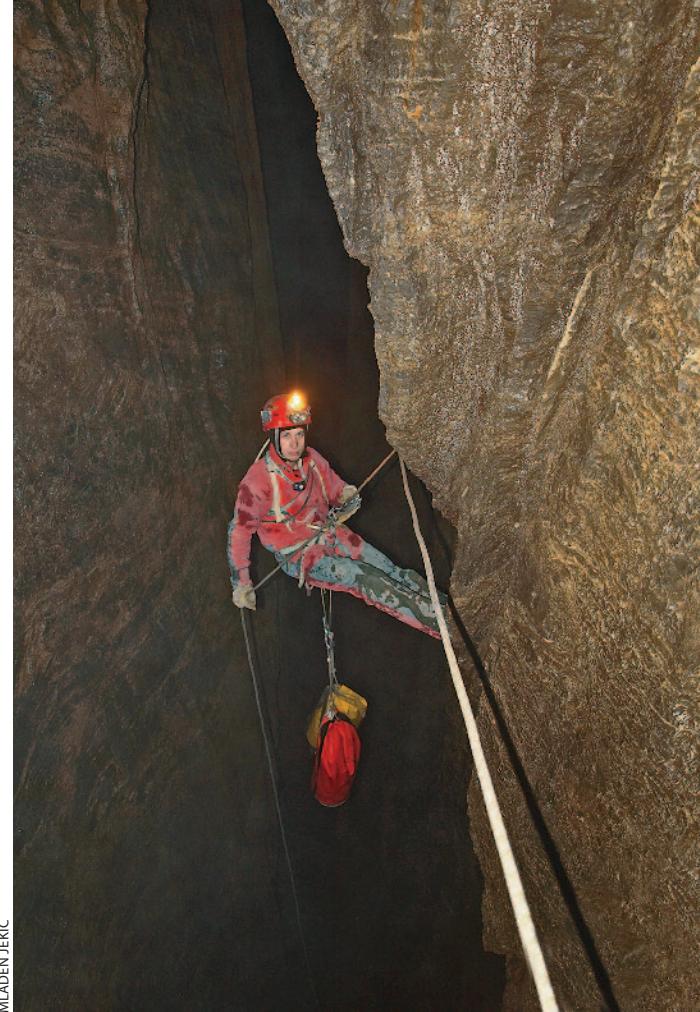
Prva akcija održana je od 14. do 19. kolovoza 2012., a nakon toga su slijedile dvije akcije, čime je 2012. Lukina jama opremljena do dubine od -780 m, a u nju je dopremljena velika količina opreme i hrane. Jama je bila postavljena kroz Trojamu, jer se na ulaznoj vertikalni u Lukinoj jami nalazi ledeni čep koji onemogućava silazak tim smjerom. Lukina jama i Trojama spajaju se na

dubini od približno -580 m. U srpnju 2013. nastavljene su akcije pripreme i to u šest izlazaka na teren, čime je Lukina jama postavljena do dna, a dopremljena je i većina opreme i hrane. Prvi dio same ekspedicije bio je transport ronilačke opreme na dno Lukine jame (-1370 m) te transport hrane, bivaka, vreća za spavanje i ostale opreme, kao i sređivanje bivaka za privremeni život u podzemlju. Telefonska žica bila je provučena kroz cijelu jamu te od ulaza do logora u Velikom Lomu. Speleofoni su bili postavljeni u baznom logoru, na ulazu u Trojamu, u bivcima -320 m, -780 m, -980 m te na dnu jame. Ovime je omogućena komunikacija sa speleolozima u jami te bolja organizacija svih aktivnosti na ekspediciji. Nakon završetka ekspedicije, radi raspremanja i iznošenja opreme, hrane i smeća iz jame, izvedene su tri akcije. Posljednjom akcijom, od 25. do 27. listopada 2013., Lukina jama je do kraja raspremljena i sva oprema je izvučena iz nje.

Tijekom ekspedicije kroz logor je prošlo 124 ljudi koji su pomagali bilo u jami, bilo sudjelovanjem u brojnim logističkim i logorskim aktivnostima. Od njih je čak 91 osoba ulazila u jamu. Ulazak u jamu omogućen je svim speleolozima koji su došli u logor i željeli ući u nju, bez obzira na iskustvo. Ekipe su organizirane spontano i prema dogovoru sa samim sudionicima. U ekspediciji su sudjelovali članovi 21 hrvatske speleološke

MLAĐEN JERIĆ

organizacije te članovi 10 inozemnih (2 iz Meksika, 3 iz Italije, 2 iz Ukrajine, po jedna iz Slovenije, Srbije i Poljske).

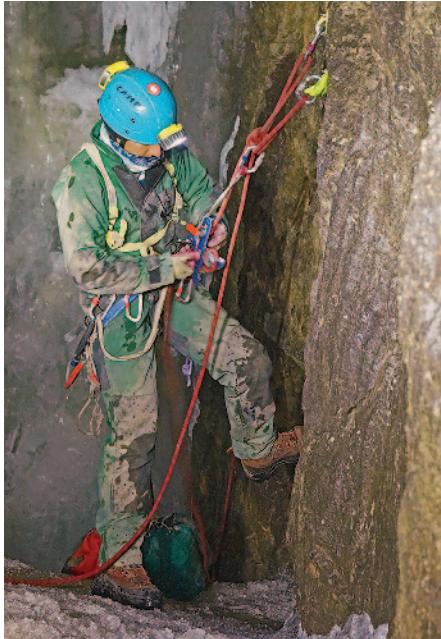
Tijekom ekspedicije u jamu je ušao ukupno 91 speleolog

Rezultati

Ekspedicijom u Lukinu jamu 2013. godine uspješno su ostvareni svi ciljevi koje su organizatori u početku postavili. U sifonu na dnu Lukine jame ronili su Vedran Jalžić i Petra Kovač Konrad, uz tehničku pomoć Branka Jalžića i Alenu Kirinu. Obavljena su četiri urona u sifonu na dnu jame i time je jama produbljena za 20 metara. Trenutna dubina jamskog sustava Lukina jama – Trojama iznosi -1431 m čime se ovaj jamski sustav popeo na 14. mjesto na popisu najdubljih jama svijeta. Napravljen je detaljan topografski nacrt, a sifon je i fotografiran te je snimljen video materijal.

Logor u Lomskoj dulibi

DANKO CVITKOVIC

Snjeg i led u ulaznom dijelu jame

Tijekom ekspedicije skupljen je i vrijedan biološki materijal. Fauna se skupljala kroz cijelu jamu, a najviše kod bivka na -980 m, samom dnu i u sifonu. Dva puta biospeleologa boravila su tri do četiri dana na bivku na -980 m a jedan tim biospeleologa na dnu. Skupili su, fotografirali i snimili vrijedan biološki materijal. Fauna je pohranjena u zbirku Hrvatskog biospeleološkog društva. Napravljeni su preliminarni rezultati biospeleoloških istraživanja, pri čemu su utvrđene ukupno 54 različite svojte. Tijekom istraživanja sakupljene su i nove vrste i rodovi za znanost, čak 7 novih vrsta i 4 nova roda. Pronađeno je još zanimljivih nalaza koji predstavljaju najvjerojatnije nove vrste za znanost, međutim za podrobnu analizu potrebno je sakupiti dodatan broj odraslih primje-

ZAHVALA NA POTPORI

Organizatori ekspedicije zahvaljuju svim sponzorima koji su je podržali bilo novčanim donacijama, bilo opremom i hranom. Bili su to:

- Hrvatska banka za obnovu i razvitak
- Nacionalni park »Sjeverni Velebit«
- Intersport International Corp.
- Jama Baredine
- Nacionalni park »Krka«
- Institut za geološka istraživanja
- Ministarstvo obrane Republike Hrvatske
- Državni zavod za zaštitu prirode
- Komisija za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza
- Speleološki klub »Željezničar«
- Speleološki odsjek HPD-a »Željezničar«
- Speleološko-alpinistička udruga »Breganja«
- Hrvatsko biospeleološko društvo
- Hrvatski speleološki savez
- Istarski speleološki savez
- Hrvatske vode
- Iglu Šport
- Hrvatska gorska služba spašavanja
- HGSS Stanica Zagreb
- Alan Meniga
- Peter Hlavač
- Danijel Zorić
- Robert Bosch d.o.o.
- Sponka d.o.o.
- Konzum d.d.
- Zvečevo d.d.
- Cetina Naturalis d.o.o.
- Jamnica d.d.
- Fischer Hrvatska d.o.o.
- PIK Vrbovec d.d.
- Kraš d.d.
- Zvijezda d.d.
- Veletržnice Zagreb
- Dragorlux d.o.o.
- Gmt d.o.o.
- Vidić prijevoz
- Tomislav Ivanković
- Caffe bar Janje
- Tjestenine Italiana
- Gyps fulvus – I.E.C. za zaštitu bjeloglavih supova i prirode
- Tehnopromet 93 d.o.o.

Od 2. do 25. kolovoza 2013., održana je ekspedicija »Lukina jama – sifon 2013.«, jedna od najzahtjevnijih speleoloških ekspedicija u svijetu. Hrvatski speleoronioci zaronili su 20 m dublje nego na prethodnim ekspedicijama, čime dubina Lukine jame, sada iznosi 1431 m. Ovom ekspedicijom jamski sustav Lukina jama – Trojama pomaknut je na 14. mjesto na popisu najdubljih jama svijeta

MARCIN FILA

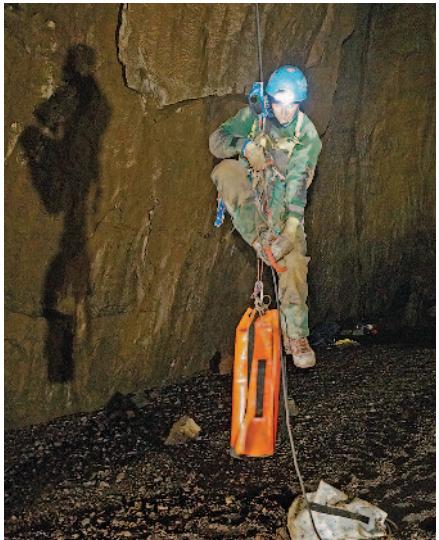
raka obaju spolova te komparativni materijal. Najznačajniji rezultat je pronađak sjevernog dinarskog šipljskog školjkaša (*Congeria jalzici*), koji obitava u sifonu na dnu Lukine jame. Osim što je tercijski relikt i endem Dinarida, on je jedini

Život u bivku na dubini od 980 metara

Ronjenje na dnu Lukine jame

BRANKO JAZIĆ

DANKO CVITKOVIC

BRANISLAV JALIŽIĆ

školjkaš na svijetu koji se prilagodio podzemnom načinu života.

Tijekom ekspedicije uzeta su dva uzorka pjeskovito-muljevitog sedimenta za određivanje teških minerala. Prvi s -1370 m dubine, s obale sifona i drugi s police na -1215 m. Teški minerali pokazuju ishodišni geološki materijal koji se

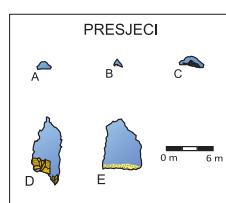
Lukina jama - Patkov sifon

Hajdučki kukovi, Sjeverni Velebit, 11. - 13.8.2013.

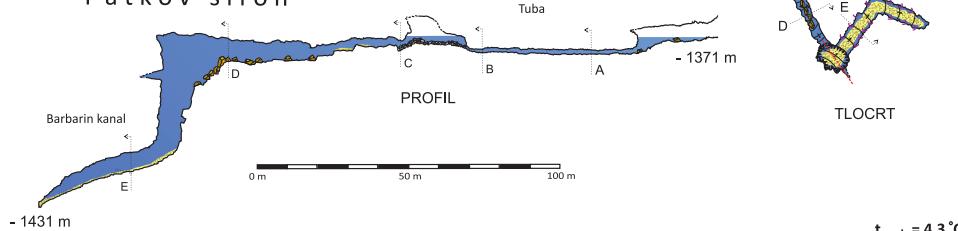
Topografski snimili: Petra Kovač Konrad i Vedran Jaližić

Nacrt priredio: Ruđer Novak

- [Yellow square] glina
- [Yellow square with black dots] pjesak
- [Black square] šljunak
- [White square with blue outline] strunjica
- [White square with red outline] stropna kupola
- [Red line] pukotina

Patkov sifon

SUDIONICI ISTRAŽIVANJA

Spuštanje
opreme u
podzemlje
Velebita

Bivak na dubini
od 980 metara

- Hrvatska speleološka društva koja su sudjelovala u istraživanju:**
1. Speleološki klub »Željezničar«
 2. SAU »Breganja«
 3. Hrvatsko biospeleološko društvo
 4. Speleološki odsjek HPD-a »Željezničar«
 5. Speleološki odsjek Liburnija,
PD »Paklenica«
 6. Speleološko alpinistički klub »Ekstrem«
 7. Speleološka udruga »Estavela«
 8. Speleološki klub »Ozren Lukić«
 9. Speleološka udruga »Spelunka«
 10. Speleološko društvo »Ćićarija«
 11. Speleološki odsjek HPD-a »Mosor«
 12. Speleološko društvo »Šipilar«
 13. Speleološki odsjek PDS-a »Velebit«
 14. Speleološka udruga »Pula«
 15. Društvo za istraživanje krša »Freatik«
 16. Speleološko društvo »Istra«, Pazin
 17. Dinaridi – Društvo za istraživanje i snimanje krških fenomena (DDISKF)
 18. Speleološki odsjek HPK-a »Sv. Mihovil«
 19. Speleološko društvo »Karlovac«

20. Speleološki klub »Samobor«
21. Speleološko društvo »Đula Medvedica«
22. Speleološki odsjek »Dubovac«

Strana speleološka društva koja su sudjelovala u istraživanju:

1. Akademski speleološko-alpinistički klub (ASAK), Beograd, Srbija
2. Mexican society of underground explorations (SMES), Meksiko
3. Circulo espeleologico del Mayab, A.C., (CEM), Meksiko
4. Commissione Grotte Eugenio Boegan (CGEB), Trst, Italija
5. Gruppo Speleologico San Giusto (GSSG), Trst, Italija
6. Club Alpinistico Triestino (C.A.T.), Trst, Italija
7. SK »Podillja«, Ternopil, Ukrajina
8. SK »Kristall«, Chortkiv, Ukrajina
9. KS Aven, Aven, Poljska
10. Jamarski klub »Železničar«, Slovenija

trošio. Očekuju se različiti rezultati zbog pretpostavke da materijal na dnu i materijal na policama u vertikalama nije isti, odnosno ima različito ishodište.

Uzeta su i četiri uzorka sedimenta s dna Jame. Dva iz sifona u kojem se ronilo, jedan dna kod sifona (na suhom) i jedan iz drugog sifona. Uzorci su podvrgnuti sedimentološkoj analizi čiji je cilj određivanje uvjeta transporta čestica i njihovog porijekla. Na -1150 m prikupljen je uzorak sigastih konkrecija koje su donirane i izložene u Hrvatskom prirodoslovnom muzeju u Zagrebu.

Uzeti su i uzorci vode i leda iz Jame. Uzeto je 11 uzoraka (sa svakih 100 – 150 m dubine) procjedne vode te jedan uzorak vode iz jezera (sifona) na dnu. Uzorci leda uzeti su na dubini od -150 m do - 210 m, na četiri različita mjesta. Svi uzorci namijenjeni su za analizu

FOTO: M. PAVLEK

stabilnih izotopa kisika i vodika. Za analizu su preuzeta i dva uzorka vode iz sifona.

Na samom dnu te na 100 i 200 m iznad dna u vertikali postavljene su trajne sonde (loggeri) za kontinuirano mjerjenje razine, temperature i elektro-

Nova vrsta
grinje iz roda
Rhagidia

litičke vodljivosti podzemne vode. Sonde imaju baterije za tri godine, pa će se u tom razdoblju prikupljati vrijedni podaci.

Snimljen je bogat filmski i fotografski materijal od ulaza u jamu do samoga dna.

Član ekspedicije I. Radić je uz pomoć R. Novaka ispenjao okno na -980 m i utvrdio da je

tu kraj kanala koji je, prema dosadašnjim ekspedicijama, bio velika perspektiva za daljnje napredovanje.

Rezultati analize svih uzoraka još se očekuju.

Organizacijski odbor zahvaljuje svim sudionicima koji su svojim znanjem i vještinama pridonio uspješnosti ekspedicije.

Dio organizacijskog odbora: A. Kirin (Breganja, voditelj logora i koordinator ulazaka), T. Mihoci (Breganja, tajnica ekspedicije), B. Jalžić (SO HPD Željezničar, voditelj ekspedicije) i A. Stamenov (HGSS, kuhar)

Po Slovenskoj planinskoj poti

Dean Jurčić i Kristina Jurčić, Kastav*

Prijeći Slovensku planinsku pot (SPP), obilaznicu koja povezuje planinske vrhove i domove u Sloveniji počevši od Maribora pa sve do Ankarana na moru, naša je višegodišnja planinarska želja. U tu smo se pustolovinu upustili, manje-više neobvezno, 2006. godine usponom na Grintavec. Od tada za svakog izleta u Sloveniju posjetimo poneku od 75 točaka SPP-a.

Ovaj smo put isplanirali dugačku turu po Spodnjim (Donjim) Bohinjskim gorama, s namjerom da u jednom danu obidiemo čak četiri KT SPP-a. Budući da početnu i završnu točku našeg puta dijeli oko 14 kilometara zračne linije, trebala nam je obiteljska pomoć. U pomoć su nam priskočili mama, koja nas je autom trebala dočekati na drugom kraju planine, i moj mali brat, čiji je zadatak bio da mami pravi društvo. Tako je sredinom rujna 2012. cijela obitelj prije zore krenula na put prema Tolminu. U Poljubinju smo skrenuli

na sporednu cestu prema planini Stador i planini Kuk. Vozili smo se uzbrdo uskom, mjestimice i vrlo uskom cestom, pri čemu je trebalo otvoriti i zatvoriti nekoliko vrata za stoku.

Pješačenje cestom do planine Razor

U 8:30 bili smo na parkingu kod planine Kuk. Tu parkiramo svoga »fokija« jer je daljnja vožnja zabranjena.

Mama i brat prate nas prvih pet minuta hoda makadamskom cestom do planine Kuk, gdje se opraštamo s njima uz želju da se nauživaju uz obale Bohinjskog jezera. Nadamo se da će uz pomoć karte koju je tata pripremio pronaći mjesto gdje nas večeras moraju čekati. Slovenci planinom nazivaju izdvojeno gospodarstvo u planinskom

* zajednički uradak tate i kćeri, uglavnom pisani u prvom licu (ja = Kristina)

Na početku puta, planina Kuk

DEAN JURČIĆ

Uspon prema Voglu,iza Žabiški kuk

okruženju gdje se užgaja stoka i na tradicionalan način proizvode mlječne prerađevine. Planina Kuk poznata je po njima, ali mi ih nismo imali vremena kušati. Čekalo nas je više od sedam sati hoda, a već smo u početku kasnili.

Žurimo cestom, u početku lagano uzbrdo, a potom nastavljamo kroz šumu gotovo položito, čak dijelom i malo nizbrdo. Hladno je jutro, a studen pospješuje hladan vjetar koji nesmiljeno puše. Tik prije planinarskog doma markirani put skreće s ceste na šumsku stazu kojom se vrlo brzo stiže do kuće na planini Razor (1315 m), prve od četiri kontrolne točke koje su nam danas u planu.

Planina Razor nalazi se na južnim padinama Spodnjih Bohinjskih gora. Planinarska kuća nalazi se u podnožju osamljenjene Žabiškog kuka. Toga smo jutra bili jedini gosti u domu. Nismo se dugo zadržavali. Popili smo odličan čaj da se malo zagrijemo, upotpunili svoje dnevničke žigom i potpisom opskrbnice te krenuli dalje.

Uspon na Vogel

Dan je posve vedar, nigrdje ni oblačka, međutim, hladno je, a vjetar je sve jači. Naš je drugi današnji cilj vrh Vogel (1922 m). Poznatiji je kao skijalište – do kojeg se stiže gondolom iz Ukanca – nego kao planinarski cilj. Ovo je prigoda da ga upoznamo s druge, jugozapadne strane.

Na putokazu blizu kuće piše da do vrha Vogla treba dva sata uspona. Idemo desno, a lijeva staza vodi prema Tolminu i Krnu. Na ovoj dionici puta moramo svladati današnju najveću visinsku razliku, nekih 770 metara. Staza nije tehnički zahtjevna. Na izlasku iz rijetke bukove šume, nakon samo pet minuta hoda, još jedan putokaz: do Vogla 1 sat i 45 min. Lijevo se odvaja staza za »dvatisočak« Vrh nad Škrbino (2 h 45 min) i dom na Komni (3 h 45 min). Ispod sebe vidimo objekte planinskoga gospodarstva planine Razor, a niže romantičnu dolinu okruženu zelenim brjegovima. Ponad nas su planine zapadnoga dijela Spodnjih Bohinjskih gora.

Nakon još desetak minuta novo križanje: lijevo je Globoko (1 h i 30 min), a mi moramo desno prema Voglu, putokaz kaže još sat i pol. Nešto je čudno u vezi s tim putokazima, ali odlično za nas jer smo za petnaest minuta prešli put od trideset minuta. Barem tako kažu putokazi. U zavojima se lagano penjemo stazom kroz klekovicu prema stijenama Vrha Krnic. Idemo u smjeru jutarnjeg sunca, koje je već visoko na nebu. S dobivanjem na visini doživljavamo sve ljepše i dalje vidike. U daljini promatramo impozantan Krn (2244 m), koji smo ispenjali prije dvije godine.

Položitnjom stazom po siparu pa malo strmi-jim usponom stjenovitom liticom dolazimo na sedlo između Vogla i Žabiškoga kuka, gdje se počinju otvarati vidici i prema istoku, prema dugom planinskom grebenu Spodnjih Bohinjskih gora. U njemu dominira vrh Rodice. Vjetar pojačava, a ja razmišljam o tome kako bi dobar osjećaj bio poletjeti zmajem dolje prema dolini. Tko zna, možda i to jednom doživim. Od sedla je još četvrt sata lagana uspona po travnatom grebenu do vrha.

Vrh Vogla obilježen je kamenim humkom uz koji stoji metalna kutija s upisnom knjigom i žigom. Tek kad smo zavirili u kutiju i našli žig, bili smo sigurni da smo uistinu na Voglu. Naime, satnice nam se nikako ne poklapaju. Najprije do vrha »2 h«, zatim »1 h i 45 min«, pa »1 h i 30 min«, a od Koče na planini Razor do vrha trebalo nam je tek 1 sat i 20 minuta. No to je jako dobra stvar s obzirom na to da nas čeka još dug put.

Na vrhu – »ludilo!« Istdobno uživamo u čudesnim vidicima i očajavamo zbog hladnoće i jakog vjetra koji nas nemilice udara. Pogled bježi prema sjeveru, prema veličanstvenom Triglavu, čije je stjenovite padine zabijelio prvi ovoljetni snijeg. Planina Razor ostala je duboko dolje.

Nezaboravni vidici s Rodice

Spuštamo se po kamenitoj padini desetak minuta do sedla koje dijeli Vogel od Vrha Krnic. Tu je putokaz. Ljeva staza vodi prema Komni, a naša skreće udesno – do Črne prsti još »samo« 5 h! Po šljunkovitoj stazi priječimo sjevernu padinu Vogla, koja nam nudi dobar zaklon od već dosadnog vjetra. Odmah osjećamo olakšanje. Zavjetinu koristimo za brzu marendu i žurimo dalje u blagom spustu.

KRISTINA JURČIĆ

Na vrhu Vogla

Dolazimo do stjenovitog ruba, odakle se staza osigurana sajlama, dijelom i po kršljivoj stijeni, strmo spušta u bezimenu »škrbinu«. Razmišljam je li baš potrebno toliko osiguranja, ali možda u ekstremnim vremenskim uvjetima može biti od koristi. U svakom slučaju, osiguranje nikad nije na odmet. Na najnižoj smo točki te dionice puta, na 1651 m nadmorske visine. Tu je novo križanje planinarskih staza. Lijevo se odvaja staza prema ski-hotelu i postaji gondolske žičare. Mi nastavljamo, nešto žešćim usponom, kroz stijenu osiguranu s nekoliko klinova do položitije staze, kojom ubrzano dolazimo na prijevoj Vratac.

Sjeverno pod nama je skijalište Vogel sa svojim žičarama, a malo dalje u pozadini glavni masiv Julijskih Alpa, s najvišim slovenskim vrhom Triglavom. Brzo koračamo travnatim padinama Vrha Dlani i Šije. Iako zasigurno omogućuju lijepе vidike, ovaj ih put samo ispraćujemo pogledom jer nemamo vremena za uspon na njih.

Putokaz pod vrhom Šijom priređuje nam novo iznenađenje – do Rodice još 2 h, a mi smo mislili da smo prevalili više od polovice puta. Naime, imali smo podatke: Vogel – Rodica 2 h, Rodica – Črna prst 3 h, i to je onih ukupnih 5 h. Satnica iz naših glava opet se ne poklapa sa stvarnošću, ali ovaj put na našu štetu. Već sam pogled naprijed, prema istoku, govori nam da do vrha Rodice preostaje još mnogo hodanja. Staza u nastavku izgleda otprilike ovako: malo gore, pa malo dolje, pa opet gore, pa opet dolje... i tako ni sama ne znam koliko puta. Podaci govore da

Silazak s Vogla do križanja, u daljini Krn, Tolminski kuk, Vrh nad Škrbino...

je na toj dionici od ukupno 6,2 km staze 3,4 km uspona, a 2,8 km spusta. Priroda je lijepa, vidici sve širi, dan je sunčan i ono najvažnije – vjetar je prestao puhati. S jedne se strane otvara vidik prema Bohinjskoj Bistrici duboko u dolini, a s druge daleko, u smjeru planine Kuk, gdje smo započeli današnju turu.

Dolazimo do sedla Čez Suho. Od 1899. do Prvoga svjetskog rata ovdje je stajala planinarska kuća – koča na Rodici, ali danas na cijelom dugom grebenu, sve do Črne prsti, nema planinarskog objekta. Tu se odvaja staza prema planini Suho, koju gledamo dolje pod nama. U malom amfiteatru stoji nekoliko ruševina, ali i nekoliko obnovljenih pastirskih objekata koji se i danas koriste. Prelazimo preko bezimenih vrhova ili ih pak obilazimo po padinama i konačno stižemo pod vršnu piramidu Rodice.

Dosad smo sreli vrlo malo planinara, ali ovdje je prilično živahno. Nude se dvije moguć-

nosti uspona: po južnoj padini vodi markirana, a po sjevernoj nemarkirana staza. Izabrali smo ovu drugu jer nam se činila malo kraćom.

Stojimo na vrhu Rodice i divimo se okruženju – jednostavno uživamo bilo na koju stranu da gledamo. Ljepotu prirode ne može se opisati, ali ako već moram onda je najbolje upotrijebiti jednu jedinu riječ – predivno! Uza sve dosad opisane vidike, sada gledamo i Bohinjsko jezero. Kad smo kretali na put zamišljala sam da ćemo često vidjeti jezero, ali moralni smo prevaliti velik dio puta da ugledamo tek njegov djelić. Od Vogla do Rodice trebalo nam je 2 sata i 40 minuta čistog hoda.

Rodica je visoka 1966 metara i drugi je najviši vrh istočnoga dijela Spodnjih Bohinjskih gora. Vrh je obilježen stupom na kojem se nalazi okrugla ploča sa smjerokazima koji upućuju prema vrhom. Neću ih nabrajati jer ih je mnogo na sve četiri strane svijeta.

Putokaz pod Voglom

Spust s Vogla do križanja, u daljini greben prema Rodici

Upotpunili smo dnevnik SPP-a trećim žigom i požurili dalje na istok, prema Črnoj prsti. Pitali smo se koji je od mnoštva vrhova pred nama Črna prst.

Grebenska tura do Črne prsti

Gledamo pred sobom niz vrhova. Sličnih su visina pa ubrzo zaključujemo da ni jedan od njih nije naš sljedeći cilj. Naime, Črna prst je nekih stotinjak metara niža. Znači da svoj cilj još ne vidimo, skriva se tamo negdje iza ovih kamenitih vrhova.

Pred nama je još 6 km grebenske ture, koja je zaista lijepa i zanimljiva. O vidicima da i ne govorim. Šteta je što stalno moramo juriti naprijed. Uglavnom nema velikih uspona, čak je malo više spuštanja nego penjanja, ali staza je djelomično klasificirana kao »zahtevna pot«. Razlog tome je taj što prijeći strme, južne padine vrhova. Vrto glavi su pogledi u dubinu, prema romantičnim selima i zaselcima. Ma, nije ništa strašno, uvjeti

Stazom prema Rodici, iza vrhovi Šija i Vrh Dlani

su idealni, treba samo na nekim mjestima biti usredotočen i pažljiv. Da je staza skliska, bilo bi mnogo napetije.

Naoblaci se i nije više onako lijepo kao kad je sjalo sunce, ali krajolici kojima prolazimo još su uvijek vrijedni divljenja. Vrhovi su raznolikih stjenovitih oblika, imaju izbrazdane stjenovite padine, a planinarska staza vijuga cijelom alejom vrhova, dijelom njihovom sjevernom, a dijelom južnom, primorskom padinom.

Cini nam se da vrhovi Rodica (1966 m), Suha Rodica (1938 m), Mali Raskovec (1945 m), Veliki Raskovec (1956 m), Matajurski vrh (1936 m) i neki neznani vrhovi kao na tekućoj traci ostaju iza nas. Povremeno se okrećemo natrag prema Rodici, na kojoj još ima planinara. Ona sa svakim korakom ostaje sve više iza nas, ali Črna prst nikako da se pojavi pred nama. Na jednoj stijeni pod Matajurskim vrhom nailazimo na veliku markaciju s oznakom »1«. Morala sam se slikati kraj nje jer

nikad dosad u planinama nisam vidjela tako veliku oznaku.

Nakon više od jednog sata hoda – drastična promjena za naše oči, ali i tabane. Siv i stjenovit krajolik zamjenjuje zelenilo travnatih vrhova – Poljanski vrh (1895 m), Konjski vrh (1877 m), Četrt (1831 m). Stigavši na travnat greben, u daljini prepoznajemo i svoj cilj – jednakom tako travnat vrh, s planinarskom kućom. Zadovoljni smo što je Črna prst konačno na vidiku, ali još je uvijek jako daleko jer treba prijeći još niz travnatih vrhova.

Dok prijećimo zelene padine, dolje u dubini vidimo selo Stržišće iz kojeg južnom padinom vodi izravna planinarska staza na Črnu prst (3 h). Nismo ni najmanje oduševljeni time što pod vrhom Četrti slijedi izrazitiji spust do »škrbine« Vrata (1721 m), a zatim završni uspon na vrh Črne prsti. Početni, stjenovit dio staze ubrzo zamjenjuje travnata padina vrha. Iako je uspon malo oštriji, olakšavaju ga zavoji. Za naše već »teške« noge ipak je veoma naporan, ali veseli nas što je to posljednji uspon na današnjoj turi.

Dom i vrh Črne prsti tu su pred nama, još nekoliko koraka. Dom se priljubio uz vrh, koji je samo nekoliko metara viši od njegova krova. Do

vrha vodi nekoliko planinarskih putova, a vrlo je atraktivan zahvaljujući širokim vidicima i domu na samom njegovu tjemenu pa ga planinari često i u velikom broju posjećuju. Danas, začudo, nigdje nikoga, očito su već sví pohitali prema dolini, dok mi u 17:15 ponosno stojimo kraj stupa na vrhu Črne prsti (1844 m). Od Rodice nam je trebalo točno 2 sata i 30 minuta.

Sunce je iza oblaka, zahladilo je, ali nakon neizbjegnog fotografiranja morali smo još obaviti i ritual utiskivanja žigova u svoje planinarske dnevниke. Odavde su vidici široki, ali nisu više onako lijepi kao što su bili veći dio dana. Gledam okolicu, ispod su Bohinj i dolina Save Bohinjke s mnogim vrhovima koji je okružuju. Vrh Triglava dobio je oblačnu kapu. U daljini se nazire lanac Karavanki, obrisi Kamniških Alpa, prema jugu su Bleščič, Porezen i Idrijsko gorje, a prema zapadu Rodica i greben koji smo prošli.

Črna prst je najistočniji vrh Spodnjih Bohinjskih gora viši od 1800 m; u nastavku se greben izrazitije spušta prema Kobli i dalje prema Soriškoj planini. Pitamo se odakle tom travnatom vrhu mjestimično prošaranom bijelim stijenama ime Črna prst. Još ne znamo odgovor.

Spustili smo se nekoliko metara do doma koji nosi ime partizanskog borca i planinara Zorka Jelinčića. U domu nije bilo posjetitelja, dočekale su nas samo dvije domarke. Utiskujemo i četvrti današnji žig. Dobar »ulov« za danas, zar ne? Kratko smo se zadržali, osyežili i provjerili mobitelom gdje je naš prijevoz za povratak kući. Dobro je, čini se da je mama »skužila« kamo ćemo se spustiti i da već čeka na pravom mjestu.

Spust u dolinu

Napustili smo dom na Črnoj prsti i počeli se spuštati prema dolini. Za desetak minuta bili smo na sedlu između Črne prsti i susjednoga, Rušnog vrha, gdje je križanje planinarskih putova. Ovdje planinarska staza definitivno prelazi na sjeverne padine. Slijedi strm spust prema Orožnovoj koći, koju gledamo dolje na rubu zelene doline.

Pogledom na strme, stjenovite, sjeverne padine Črne prsti napokon smo dobili odgovor na pitanje zašto je Črna prst »črna«. Na vršnoj stijeni, tik podno doma, izviruje podloga tamne boje. Radi se o vapnencu kojem tamnu boju daje manganova ruda. I tako smo riješili zagonetku »črne prsti«.

Spuštamo se u tišini, čuje se samo zvuk naših koraka po tvrdoj, kamenitoj stazi. Čini nam se da spust traje cijelu vječnost. Orožnova kuća kao da je nadomak ruke, a zapravo je stalno daleko. Ušavši u rijetku, pa potom u malo gušću, miješanu šumu,

Markacija XXL veličine

strma staza postaje sve blaža. Od križanja nam je trebalo 50 minuta do Orožnove kuće.

Današnja kuća izgrađena je 2006. na temeljima prve kuće Slovenskoga planinskog društva (SPD-a) iz 1894., koja je izgorjela tijekom Drugoga svjetskog rata. Otvorio ju je tadašnji predsjednik SPD-a prof. Franc Orožen pa je po njemu i dobila ime. Nalazi se na obronku planine za Liscem.

Već se prilično smračilo pa smo mislili da u kući više nema nikoga, no kad je tata primio kvaku vrata su se otvorila. U mračnoj sobi odmarao se domar pa smo samo udarili žig u dnevnike i trkom nastavili prema dolini.

Zasad je sve u najboljem redu, preostaje još nekih dvadesetak minuta strmog spusta kroz šumu. U šumi je bilo još mračnije pa se na jednoj vlažnoj stijeni tata okliznuo, napravio pravi salto i »pošteno« se skotrljao u obližnje trnje. Nakratko mi je zastao dah, ali brzo se podigao i prozborio: »Sve je O.K., treba znati kako pasti, gremo naprej...« U pola osam navečer, po mrkloj noći, bili smo na šumskoj cesti.

A onda iznenađenje! Nailazimo na neke bagere i šumarske traktore, ali nigdje mame i brata. Tko zna gdje nas čekaju! Srećom, tata je brzo dokučio gdje bi mogli biti, a i velika je sreća da je bilo signala za mobitel, koji nas je ubrzo spojio. Mama i braco čekali su nas oko kilometar dalje, gdje se iz šume spušta druga staza koja nije ucrtana u kartama.

Tako je sretno završila cjelodnevna pustolovina kojom smo prošli velik dio Spodnjih Bohinjskih gora, od planine Razor, preko Vogla, Rodice, Črne prsti, pa do šumske ceste ponad Bohinjske Bistrice. Bila je to predivna tura, od gotovo jedanaest sati. Od toga je bilo nešto manje od devet sati čistog hoda i oko dva sata stajanja i odmaranja.

SATNICA

Planina Kuk (1150 m) – Koča na pl. Razor (1315 m)
Koča na planini Razor (1315 m) – Vogel (1922 m)
Vogel (1922 m) – Rodica (1966 m)
Rodica (1966 m) – Črna prst (1844 m)
Črna prst (1844 m) – Orožnova koča (1338 m)
Orožnova koča (1338 m) – šumska cesta nad Bohinjskom Bistricom
Ukupno:

DEAN JURČIĆ

Na putu prema Črnoj prsti

Dok smo žurili s jednog na drugi kraj Bohinjskih gora, mama i braco uživali su u nekim drugim prekrasnim krajolicima. Soriška planina, Bohinjska Bistrica, Bohinjsko jezero, slap Savice i Ribčev Laz neke su od točaka koje su razgledali.

I to je to... Lijepo smo proveli dan, zar ne? Jedan dio ekipe planinareći po Spodnjim Bohinjskim gorama, a drugi šećuti lijepim i zanimljivim slovenskim krajolicima... Sami prosudite kome je bilo ljepše! Svoj glas uvijek dajem planinama, visinama, gdje se osjećam moćno i posebno.

Otoče, volim te!

Matej Perkov, Zagreb

»Čutim da mi restu ruke
zagrlit ću se sa škojom...«

Kad sam tog subotnjeg jutra krenuo iz Zagreba autobusom prema Pagu, osjećao sam se drugačije nego inače. Neki čudan osjećaj, poput zaljubljenosti, prolazio mi je tijelom, a osmijeh nije silazio s usana. Buljim kroz prozor i vrtim po glavi neke misli i prizore blisko povezane s ovim putovanjem.

Nakon nekoliko sati drndanja bus me izbacuje na zavodu kod Kolana, a ja nabacujem ruksak na leđa i radosno krećem prema prvoj markaciji. Ne žuri mi se i hodam polako, duboko udišući mirisan zrak ovoga krševitog otoka. Oko mene zelenilo, ljupka staza vodi prema brežuljcima kojima vlada kamena pustoš tipična za Pag. Gozerice daju svoj danak oštrom kamenju koje je stoljećima brusila velebitska bura, a ja pazim da mi noge u kratkim hlačama ne grebe bodljikav drač.

Kamen, povjetarac, meketanje rijetkih ovaca i ja kao nepozvan gost u cijeloj priči. Pag je znao da

ću doći – možda me nije očekivao danas, ali znao je. Nakon sat i pol lagane šetnje i čestog zastajkivanja radi uživanja u vidiku, eto me napokon podno vrha Sv. Vida. Sa svojih skromnih 345 metara vrh je izvanredan vidikovac, jedan od najljepših na jadranskim otocima.

Sunce se spremalo zaći, a vrućina je još isijavala iz kamenjara. Sav nasmiješen obgrlio sam betonski stup pored kapelice, obraćajući mu se riječima »Hej, evo me! Znao si da ću doći, jel?«. Sjeo sam, otvorio kutiju s kolačima i zadovoljno slavio kraj jedne priče. Bio je to moj posljednji otok u Hrvatskoj planinarskoj obilaznici čiji je žig nedostajao u dnevniku. Ali, moja priča o otocima mnogo je, mnogo više od tintne mrlje u pohabanoj knjižici.

Ta je priča počela davno, kad sam se popeo na vrh Raba. Bio je to predivan izlet, koji je osim uspona na vrh uključivao i Premužićevu stazu (točno, »Premužićka« se nalazi i na Rabu). Tako

MATEJ PERKOV

Vidik sa Svetog Vida na Pagu prema Velebitu

Krševiti krajobraz Krka...

je počela posebna ljubav mene i hrvatskih otoka. Tijekom godine obilazio sam Gorski kotar i Velebit, kontinentalna brda i slovenske Alpe, no uvijek sam se nekako posebno radovao ljetu. Ljeto je značilo ukrcavanje na »vapor« (trajekt) te plovidbu u jedan drugi svijet. Svijet u kojem novine možete kupiti tek poslijepodne, u kojem se za meso morate predbilježiti dva dana ranije, svijet u kojem je more najbijistrije, a zvijezde na nebu najsajnije.

Između ljetnih glazbenih festivala koje sam rado posjećivao diljem Jadrana svakako bih ubacio poneki otok. Izlet bi uključivao tri vrlo važna elementa: uspon na vrh, spavanje na plaži i meditativnu šetnju uličicama nekoga malog mjesta. Takvih je malih bisera mnogo i teško je (možda i nezahvalno) odabratи некi i reći da je najljepši. Osor na Cresu, Mali Lošinj, Komiža na Visu, grad Pag ili možda Nerežišće na Braču. Svaki od tih bisera ima tužnu priopijest, a ona se sastoji od napuštenih stoljetnih kuća urušenih krovova, gdje su nekada živjeli ljudi koji se više neće vratiti (bez obzira na to govorimo li o Australiji ili »onom svijetu«). Romantične uske uličice kriju mnoge tajne, iza zatvorenih škura zapečaćena je povijest mnogih obitelji koje su živjele od ribarstva.

Tužna su priča i zarasla polja, napušteni vino-gradi i maslinici za koje nikoga nije briga. Sve je to današnjica, no lijepo je pustiti mašti na volju i zatvoriti oči te zamisliti nekadašnji život. Još je ostalo prostora za uživanje u tom svijetu koji danas izgleda drugačije. Dušu svega čine upravo ljudi, stoga volim sjesti na kavu u lokalni kafić i slušati »bodule« kako razgovaraju na dijalektu. Ponekad bih se i uključio u razgovor; tako saznaš mnogo toga zanimljivoga. Sa sjetom bih se prisjetio svoje davno preminule none s Visa koja mi je znala satima priopijedati o svojoj mladosti i o tome kako je Vis nekad izgledao. Uz Vis me vežu posebne uspomene. Možda mi zato i jest najdraži od svih otoka. Šećući se Komižom mogu osjetiti posebno ozračje koje drugdje ne mogu.

Svaki je otok poseban i svaki vrh na koji sam se popeo ima posebnu priču. Izlet uvijek planiram tako da osim vrha posjetim još neku znamenitost – posjet Mljetu nezamisliv je bez obilaska Odisejeve špilje i Nacionalnog parka, jednakog kao što je posjet Braču nezamisliv bez obilaska pustinjačkog samostana Blaca.

Kad sam počeo obilaziti otoke, posebna, luckasta želja bila mi je spavati na nekom od

... i zelenilo Mljeta

vrhova. Nikad neću zaboraviti spavanje na 480 metara visokom Velikom Hlamu na Krku i nezaboravan zalazak sunca. Zalaske posebno volim pa često planiram popodnevne uspone kako bih proveo večer uživajući u zalasku. Najčešće spavam na plažama, osluškijući uspavanku mora koje oplakuje žalo. Često se budim da bih u polusnu gledao milijune zvijezda, a zatim opet zaspao s mislima na dan koji sam proveo. Uspomene su to zbog kojih pamtim otočke noći na jedan drugi način pa na izletima koji su slijedili više nisam znao veselim li se više spavanju na plaži ili planinarenju.

Samotna putovanja nekad bi bila ispunjena druženjem s prijateljima koji su ljetovali na nekom od otoka tijekom moga posjeta, što je opet davalо neki poseban čar cijeloj avanturi. Samo jednom uspio sam nagovoriti prijatelja (Stjepana) da krene sa mnom i ludo smo se proveli na Braču (nezaboravnu avanturu opisao sam prošle godine u »Hrvatskom planinaru«). No, samoća mi je na putovanjima po otocima pružala određenu intimnost. Sve su stvari ljepše dok ih dijeliš, ali samoća na otocima pruža osjećaj zbog kojeg mi se činilo da s otokom ostvarujem poseban odnos.

Teško je sa svih putovanja izdvojiti trenutke koje najviše pamtim jer svi trenutci čine kolaž koji daje cjelokupnu sliku čitavoga tog projekta koji sam zvao »Otoče, volim te«. Je li to trčanje makadamom na Hvaru i udisanje mirisa mirte, lavande i borovine, ili zalazak sunca gledan s vrha Korčule, ili možda namakanje umornih nogu u moru nakon naporne ture na Lastovu? Nije moguće odabrati nešto iz cijele te kolekcije događaja jer oni su poput slagalice koja čini sreću što me ispunjavala tijekom tih izleta i koja me još i sad ispunjava.

I dok na Zagreb pada noć, a buka tramvaja još uvijek odzvanja ulicom, nekako mi je baš dragو prisjetiti se svih tih svojih prijatelja – Rab, Krk, Mljet, Ugljan, Lastovo, Pag, Cres... Glavom mi prolazi misao da sutra moram nazvati prijateljicu, otočanku Ladu, i dogоворiti kavu, jer moram čuti kako je ljetos bilo na Visu. Lakše je zaspasti ako zamislis da dva metra od tebe šumi more u kojem ćeš se ujutro umiti, da je strop zapravo nebo puno zvijezda, a miris smoga i asfalta zamjenit će lavanda i borovina. Tonem u san dok mi u glavi zuji pjesma »Otoče, volim te« i plamti ideja da bih uskoro opet mogao na otok. Bilo koji!

info

V R H

Žbevnica (1014 m)

Žbevnica je istaknuto brdo na zapadnom dijelu Čićarije i ujedno najzapadniji hrvatski tisućnjak. Najviša točka na vršnoj livadi označena je kamenom kupom. Južna strana Žbevnice je strmo odsječena i šumovita. Iznad sela Bresta, oko 35' ispod vrha, nalazi se planinarska kuća Žbevnica. To je brvnara HPD-a Planik, čiji članovi dežuraju u njoj svaki vikend. Na padini pred kućom su brojne klupe za odmor, a u šumi u blizini izvor koji ljeti presuši. Vršni dio je prostrana livada s koje se pružaju prekrasni vidici na Čićariju, Učku, i cijeli istarski poluotok, a za dobre vidljivosti i na Alpe u Sloveniji i Dolomite u Italiji.

Koordinate: N 45° 27' 32.1" E 14° 1' 6.4"

Žig: Nadomak vrha, na livadi je tuljac sa žigom IPP-a. Žig utisnut u pl. kući Žbevnica se ne priznaje

Prilazi: Brest ili prijevoj ceste iz Bresta – žbevnica **1 h**

Trstenik – žbevnica **2 h**

ž. st. Buzet – Slum – Brest – pl. kuća

Žbevnica – Žbevnica **3.30 h**

Na vrh vode dva prilaza, što

omogućuje lijep kružni izlet.

Jednostavniji je uspon s prijevoja ceste između Bresta i Trstenika, odakle se odvaja makadamska cesta prema repetitoru (30' do repetitora). Kao varijanta za povratak preporuča se silazak do planinarske kuće, pa od nje nemarkiranim prilaznom cestom 15' do asfaltne ceste i njome 15' (1 km) i. do prijevoja (kružni izlet – 2.30 h).

Kontrolna točka: Hrvatska pl. obilaznica (HPO), Istarski pl. put (IPP), 40 vrhova za 40 godina PD Kamenjak

U svakom broju predstavljamo planinarske kuće, obilaznice, vrhove Hrvatske planinarske obilaznice, zanimljive internetske stranice i poneku zanimljivost iz prošlosti

TOMISLAV MARKOVIĆ

Labinski planinarski put

Vrsta obilaznice: vezna

Godina osnutka: 2004.

Upravlja: PD Skitaci,
Labin, pd.skitaci@
pu.t-com.hr

**Vrijeme potrebito za
obilazak:** 16 sati

Duljina puta: 40 km

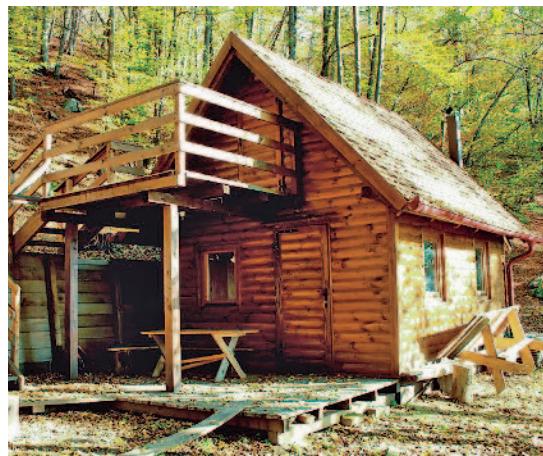
Kontrolne točke:

Crna punta (10 m),
planinarska kuća Skitače (425 m), vrh Oštari (531 m), Labin (291 m), vrh Standar (474 m), Plomin (171 m), vrh Sisol (835 m)

Informacije: Livio
Faraguna, 091/50-24-486
i Vedran Kos, vedran.
kos@pu.t-com.hr,
092/12-68-518

Labinski planinarski put je vezna planinarska obilaznica koja omogućava upoznavanje južnoga dijela Učke te labinskoga kraja. Trasa LPP-a ujedno je i dionica Istarskoga planinarskog put, pa je pri obilasku uputno ponijeti oba dnevnika.

Labinski planinarski put počinje kod napuštenog svjetionika na rtu Crna punta u blizini sela Skitače. U tom se selu nalazi planinarska kuća PD-a Skitaci. Kuća je lijepo uređena i može primiti na noćenje do 50 ljudi. Nadomak Skitače je razgledni vrh Orlić. Put se nastavlja prema vrhu Oštari s impresivnim vidikom na Kvarner i Istru. Markacije se nastavljaju prema Labinu, gdje je polovica puta, a zatim vode dalje preko vrha Standara do Plomina. Odatle se put uspinje na vrh Sisol, najvišu točku na LPP-u. Put završava u Brseču. Na svim kontrolnim točkama su metalni žigovi, osim na KT Plomin (gumeni žig je u restoranu Dorina) i na KT Labin (gumeni žig je u restoranu Kvarner, Trg San Marco, u starome gradu). U dnevniku obilaznice nalazi se opis puta, a zainteresirani mogu nabaviti i preglednu planinarsko-turističku kartu u boji s ucrtanom trasom.

PLANINARSKA KUĆA

Planinarska kuća Mlaka (552 m)

Planinarska kuća Mlaka (552 m) nalazi se na južnoj strani Krndije, iznad sela Mitrovca u blizini Kutjeva. Sagradili su je kutjevački planinari u predjelu zvanom Mlaka. To je jednostavna drvena brvnara sa blagavaonicom i spavaonicom u potkrovju. U blizini se nalazi nepresušan izvor. Od nje se pruža vidik prema Kutjevu i kutjevačkim vinogradima. U kući može prenoći 12 osoba. Uz kuću je velika drvena nadstrešnica.

Križ na vrhu Orliću kraj Skitače

INFO

Otvorena: po dogovoru

Opskrbljena: ne

Mesta za noćenje: 12

Upravlja: HPD Vidim, Kutjevo

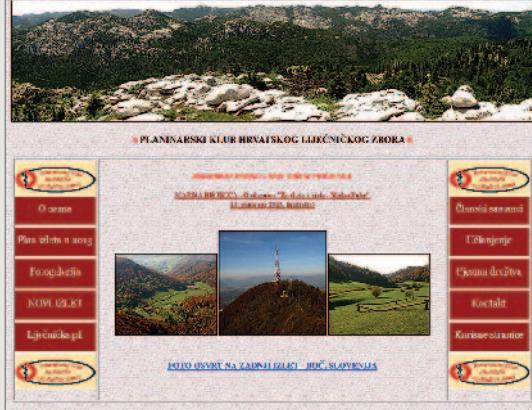
Informacije:

Antun Koren 091/54-59-153

Prilaz vozilom: cestom se može doći do kraja sela Mitrovca, odakle vodi markirani put kojim se do kuće stiže za 45 minuta hoda.

www.pkhlz.hr

Planinarski klub Hrvatskoga lječničkoga zbora iz Zagreba ubraja se među najaktivnije zagrebačke planinarske udruge. Web tog kluba i nije osobito vizualno atraktivn, ali je dobar primjer weba bogatog sustavno prikupljanim planinarskim sadržajima. Prikupljene fotografije s održanih izleta omogućavaju zainteresiranim da dobro upoznaju djelovanje i postignuća članova toga kluba te planine koje su pohodili. Dio weba posvećen je Lječničkoj planinarskoj stazi na Medvednici, a tu su i praktične informacije o radu kluba.

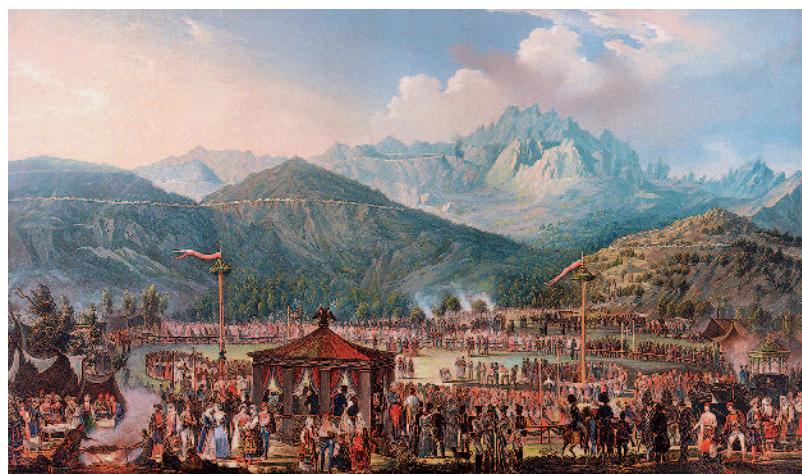
www.pkhlz.hr

IZ PLANINARSKE PROŠLOSTI

Knežićeve velebitske ceste

Vojni inženjer Josip Kajetan Knežić (1786. - 1848.), po činu major, pola je života posvetio gradnji velebitskih cesta i toliko zavolio tu planinu da je još za života na njoj uredio svoj grob. Nalazi se uz cestu što se iz Senja penje na Vratnik, oko jedan kilometar prije prijevoja, u zaselku Majoriji koji je po njemu i dobio ime. Usred zaselka sagradio je kapelicu sv. Mihovila, pored nje uredio izvor, a iza kapelice u polušpilji sarkofag s natpisom koji je također sam sročio. Stekao je neprolazne zasluge genijalno

projektiranim cestama, od kojih su neke i dandanas važne prometnice. Njegov dvokatni kameni most na jozefinskoj cesti kod Tounja arhitektonsko je remek-djelo koje i danas dobro služi svojoj svrsi premda je staro već 180 godina. Glavna su mu djela na Velebitu nova trasa ceste Gospic – Karlobag preko Baških Oštarija i cesta Obrovac – Mali Halan – Sveti Rok kojom je Dalmacija po prvi put dobila vezu s Hrvatskom. Ta je cesta i danas atrakcija po zavojima-vidikovcima ispod Tulovih greda. prof. dr. Željko Poljak

Arrigonijeva slika otvorenja ceste preko Malog Halana

Vremeplov

1. 12. 1866. u 76. godini umro Sir George Everest, engleski državljanin po kojem je godinu dana ranije nazvana najviša planina na svijetu

3. 12. 2007. u australskim Blue Mountains, B. Čujić i I. Matković penjanjem prvenstvenog smjera (6b+) završavaju projekt Velike stijene svijeta

4. 12. 1925. u Splitu osnovana HPD-ova podružnica »Mosor«

7. 12. 1972. Reinhold Messner posjetio Dom HPS-a u Zagrebu

8. 12. 1957. osnovan Planinarski odbor Dalmacije s predsjednikom Brankom Cerovićem

11. 12. 2003. povodom završetka Međunarodne godine planina, Opća skupština UN-a proglašila 11. prosinca Međunarodnim danom planina

16. 12. 1972. PSH uselio u svoj Dom u Kozarčevoj 22 gdje je i danas njegovo sjedište

22. 12. 1877. zagrebačko gradsko poglavarstvo prepustilo HPD-u Gradsku kuću na Sljemenu, čime ona postaje prva planinarska kuća

Naručite planinarski kalendar za 2014. godinu!

Sredinom studenoga iz tiska je izašao atraktivni zidni kalendar HPS-a za 2014. godinu s odabranim fotografijama planinskih područja u Hrvatskoj. Uz slike planinske prirode, u njemu je **pregled svih važnijih akcija u sljedećoj godini i adresar udruga članica HPS-a**. Kalendar je posvećen 140. obljetnici hrvatskog planinarstva. Fotografije prikazuju **prepoznatljive prizore iz hrvatskih planina** (male slike prikazuju stanje početkom 20. stoljeća, a velike slike prikazuju iste kadrove danas). Naslov kataloga je »Hrvatske planine - jučer, danas, sutra«.

Cijena kataloga je 35 kuna, a za narudžbe od 10 i više primjeraka preko planinarskih društava odobrava se **popust od 20%** (u društvu se sastavi popis i narudžbom društva naručuje se određeni broj kalendarova, a HPS društvu potom šalje račun). U narudžbi treba naglasiti hoće li se kalendar izravno preuzeti u Uredu HPS-a ili ga treba slati poštom, a u tom slučaju u račun će biti uključeni i poštanski troškovi.

Format kataloga je 48 × 33 cm, a kao i prijašnjih godina, tvrda poštanska omotnica štiti ga od oštećenja na putu do naručitelja.

Narudžbe se primaju putem:

- web-trgovine – www.hps.hr
- e-maila: uredhps@hps.hr
- tel./faks 01/48-24-142
- tel. 01/48-23-624

140
godina
HRVATSKI
PLANINARSKI
SAVEZ

STUDEN
NOVEMBER 2014

AK AY	SUBOTA SATURDAY	NEDJELJA SUNDAY
	1	2
7	8	9
14	15	16
21	22	23
28	29	30

6. 1. Pohod zagorskim bregom Zagorske staze, Zabok • **6. 1.** na Beleggradu, HPD Beleggrad
1. Tradicionalni susret planinara prirode na Kleku, HPD Klek, O Split • **6. 1.** Tradicionalni sus izvori, PD Stubičan, Donja St novogodišnji pohod planinarski Bljesak, PD Zmajevac, Novska HPD-a Malačka - Donja Kaštel, HPD Malačka - Donja Kaštel, **1.** 11. zimski planinarski pohod HPD Lipa, Sesvete • **13. 1. 2** Pliš, PD Pliš, Klanja • **20. 1. 1** na Viševicu, PD Strilež, Crikve Vincelkov pohod, HPD Bundež • **20. 1.** Zimski pohod Vinica Vinica, Duga Resa • **26. 1. 2** MIV-a, HPD MIV Varaždin, Var Dan HPD-a Malačka - Donja K HPD Malačka - Donja Kaštel, **1. 11.** zimski planinarski pohoc HPD Lipa, Sesvete • **13. 1. 2** Pliš, PD Pliš, Klanja

Kalendar akcija, novosti i informacije u Hrvatskom planinaru i na webu www.hps.hr

140
godina
HRVATSKI
PLANINARSKI
SAVEZ

SIJEČANJ
JANUARY 2014

PONEDJELJAK MONDAY	UTORAK TUESDAY	ŠPUNĐADA WEDNESDAY	ČETVRTAK THURSDAY	PETAK FRIDAY	SUBOTA SATURDAY	NEDJELJA SUNDAY
			1	2	3	4
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

6. 1. Pohod zagorskim bregovitim putom, PD Zagorske staze, Zabok • **6. 1.** Zimski susret planinara i prijatelja prirode na Kleku, HPD Klek, Ogulin • **6. 1. 24.** Tradicionalni susret planinara i prijatelja prirode na Beleggradu, HPD Beleggrad, Belec, Split • **6. 1.** Tradicionalni susret na Ložekovu izvori, PD Stubičan, Donja Stubiča • **6. 1. 15.** novogodišnji pohod planinarskim putom VRA Bljesak, PD Zmajevac, Novska • **13. 1.** Dan HPD-a Malačka - Donja Kaštel, Kaštel Stari, HPD Malačka - Donja Kaštel, Kaštel Stari • **13. 1. 11.** zimski planinarski pohod Sesvete - Lipa, HPD Lipa, Sesvete • **13. 1.** Zimski uspon na Pliš, PD Pliš, Klanja • **20. 1. 19.** zimski uspon na Viševicu, PD Strilež, Crikvenica • **20. 1. 15.** Vincelkov pohod, HPD Bundež, Mursko Središće • **20. 1.** Zimski pohod Vinica - Martuščak, HPD Vinica, Duga Resa • **26. 1. 26.** planinarska noć MIV-a, HPD MIV Varaždin, Varaždin • **13. 1.** Dan HPD-a Malačka - Donja Kaštel, Kaštel Stari, HPD Malačka - Donja Kaštel, Kaštel Stari • **13. 1. 11.** zimski planinarski pohod Sesvete - Lipa, HPD Lipa, Sesvete • **13. 1.** Zimski uspon na Pliš, PD Pliš, Klanja

Kalendar akcija, novosti i informacije u Hrvatskom planinaru i na webu www.hps.hr

Zbor vodiča HPS-a na Platku premašio očekivanja

Na Platku je 26. i 27. listopada održan 29. Zbor vodiča Hrvatskoga planinarskog saveza. Na Zboru su sudjelovali predstavnici svih dvanaest stanica vodiča, ukupno 130 vodiča HPS-a iz svih dijelova Hrvatske. Bilo je to najveće okupljanje planinarskih vodiča od osnutka Vodičke službe HPS-a 1961. do danas. Otvorio ga je pročelnik Komisije za vodiče HPS-a Dorijan

Klasnić, a u ime Izvršnog odbora HPS-a okupljene je pozdravio potpredsjednik IO HPS-a Goran Gabrić. Organizator je osigurao i glazbenu potporu u vidu »vodičkog benda«, članova PD-a »Vrapče«, koji vodi Dragutin Valečić. Logističku potporu Zboru osigurala je Stanica planinarskih vodiča Rijeka na čelu s pročelnikom stanice Božidarom Gladom.

Nakon uvodnog obraćanja, 74 vodiča uputila su se na Snježnik, a predvodili su ih vodiči iz SPV-a Rijeka. Usponom na vrh Snježnika vodiči HPS-a ukazali su na potrebu što skorijeg rješavanja statusa i obnove sada već teško oštećene planinarske kuće, koja je nekad bila jedan od

najljepših planinarskih objekata u Hrvatskoj. U organizaciji Potkomisije za školovanje, a pod vodstvom vodiča-instruktora Gorana Gabrića, održani su i popravni ispit, kojima je pristupilo desetak kandidata.

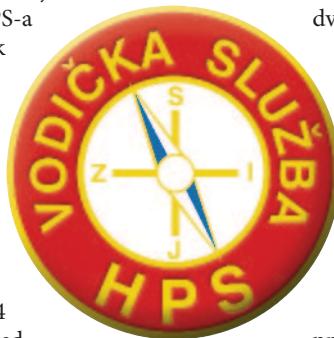
Sudionici Zbora bili su smješteni u domovima Platak i Sušak, gdje je bila organizirana i prehrana.

Službeni dio programa nastavljen je u velikoj

dvorani doma Platak zapaženim predavanjem o propisima značajnim za planinarske vodiče HPS-a. Održao ga je vodič-instruktor Alan Čaplar. Predavanje je slušalo više od stotinu članova Vodičke službe, a u plodnoj raspravi pojašnjena su mnoga zanimljiva pitanja. Pročelnik Klasnić dodatno je pojasnio vodičke standarde te odgovorio na neka pitanja

koja su postavili pripadnici Službe prije i tijekom Zbora. Razgovaralo se i o budućim aktivnostima Službe, a okupljeni su raspravom i donošenjem zaključaka dali potporu sadašnjem vodstvu da nastavi rad na započetim projektima. Ciljevi su daljnje reguliranje vodičkog školova-

Zbora vodiča HPS-a na Platku

Dio sudionika Zbora vodiča na vrhu Snježnika

nja i statusa kod nadležnih institucija te osnaživanje raznovrsnih projektnih aktivnosti. Pročelnik je pozvao sve okupljene da se dodatno angažiraju u stanicama i daju potporu njihovu jačanju kao stručnim udrugama u planinarstvu.

Druženje, pojedinačni kontakti vodiča i rješavanje preostalih pitanja obilježili su ostatak dana, a uz večeru i ples Zbor je potvrdio i svoj društveni karakter.

Program je nastavljen u nedjelju održavanjem radionica na Pribenišu, pod vodstvom instruktora Mladena Mužinića. Održan je i sastanak Komisije za vodiče, u punom sastavu. Komisija je donijela operativne zaključke te potvrđila mandat pročelniku, zamjeniku i članovima Izvršnog odbora. Pripremljen je i plan rada Komisije za 2014. godinu, s glavnim naglaskom na obilježavanju 140. obljetnice hrvatskog planinarstva, jačanju stanica planinarskih vodiča te

izradi strategije razvoja vodičke djelatnosti u HPS-u. Također je usuglašen tekst nacrta Pravilnika o organiziranju i vođenju planinarskih izleta, tura i pohoda u udrugama članicama HPS-a, koji je prošao raspravu u stanicama vodiča. U tom su dokumentu na dosad najsustavniji način popisana pravila vodičke struke i definirana uloga planinarskih vodiča u organizaciji i vođenju planinarskih izleta, tura i pohoda u planinarskim udrugama. Dodatno je istaknut i zaštićen status planinarskih vodiča kao stručno sposobljenoga kadra u planinarstvu. Komisija je u instruktore promovirala troje članova koji su aktivno sudjelovali u školovanju vodiča te ispunili uvjete propisane Programom ospobljavanja vodiča instruktora. To su Antonija Genc (instrukturica A standarda), Darko Grba (instruktor A i D standarda) i Darko Tosenberger (instruktor A standarda).

Dorjan Klasnić

Vodička služba HPS-a u 2013. godini

Na kraju 2013. Vodička služba HPS-a ima više od 900 pripadnika, raspoređenih u dvanaest stаницa vodiča. U protekle dvije godine napravljene su značajne nadogradnje vodičke djelatnosti HPS-a, poput cjelevitih programa školovanja i licenciranja kadrova te programa obuke vodiča-instruktora. Značajno je povećan broj vodiča, naročito vodiča A standarda, a vodičko je djelovanje u HPS-u usklađeno sa standardima krovne asocijacije UIAA. Završna potvrda standarda u administrativnoj je proceduri.

U razdoblju nakon posljednjeg zbora vodiča HPS-a ostvarena je i značajna suradnja s komisijama za alpinizam i sportsko penjanje te stvorena kvalitetna sinergija u specijalističkim akcijama unutar HPS-a. Planinarska društva i klubovi sve više uviđaju potrebu za školovanim i licenciranim kadrom pa tako u više od 150 društava danas djeluje barem jedan vodič HPS-a. Stanice vodiča postaju sve važniji čimbenik u svojim područjima djelovanja, pa i šire. Uz vodiče instruktore, članove Izvršnog odbora Komisije, članove potkomisija i same dužno-

Sudionici seminara za vodiče instruktore na Baškim Oštarijama u travnju 2013.

sničke stanica, u Vodičkoj službi danas djeluje kvalitetan tim od četrdesetak vodiča koji uskladjuju svoj rad i promiču važnost vodičke djelatnosti. Na taj se način ruše dosadašnje komunikacijske barijere te je članstvo bolje upoznato s događanjima, planovima i potrebama.

Posebno treba naglasiti važnost rada Potkomisije za školovanje na čelu s Goranom Gabrićem. Potkomisija je u razdoblju od posljednjeg zбора osnažila programe školovanja i u provedbenom dijelu te time učetverostručila godišnji broj vodičkih tečaja na cijelom teritoriju Hrvatske, ne gubeći pri tom na kvaliteti. Štoviše, podignuta je ljestvica potrebnih znanja i vještina, uzimajući u obzir stvarne potrebe planinarskih društava. Zamjenik pročelnika Mladen Mužinić započeo je i vrlo uspješno vodi edukativne radionice za vodiče instruktore.

Potkomisija za vodiče društvenih izleta radi upravo ono što treba raditi – na kvalitetan način priprema vodiče A standarda za uključivanje u stanice vodiča i time osigurava održavanje znanja i vještina te osnaživanje osobnih sposobnosti vodiča A standarda. Tako je prevladan nekadašnji jaz između »saveznih« vodiča i vodiča društvenih izleta.

Jedini ospozobljeni i ovlašteni za vođenje organiziranih društvenih planinarskih izleta, tura i pohoda jesu vodiči HPS-a. U 2013., nakon niza tečaja održanih u našim redovima, za vodičko su se djelovanje zainteresirali i brojni sportski penjači, alpinisti, speleolozi i spašavatelji, među kojima i više instruktora tih djelatnosti.

Ništa od toga ne bi bilo moguće da vodstvo HPS-a nije prepoznalo potrebu za osnaživanjem Vodičke službe i da ne pruža bezrezervnu potporu nastojanjima vodiča. To je razumljivo jer Vodička služba i jest služba HPS-a i njegovih članica. Nije pretjerano reći da su vodiči HPS-a danas najveći i najsnajžniji kohezivni čimbenik u hrvatskom planinarstvu. Ima nas mnogo, raspolažemo uskladenim znanjima i vještinama, imamo vodstvo koje ima viziju razvoja te vrlo otvorene kanale komuniciranja, a još se mnogo toga može učiniti.

Početkom 2012., treba to glasno i jasno reći, Izvršni i Glavni odbor HPS-a ocijenili su rad Komisije za vodiče vrlo lošim. Iako su se mnogi trudili, ulagali svoje vrijeme i energiju, bilo je očito da smo zapeli. Na jednoj od posljednjih sjednica IO HPS-a Komisija za vodiče ocijenjena je jednom od najboljih u HPS-u, a u nekim je segmentima istaknuta i kao primjer drugima. Takav rezultat postiže se samo timskim radom i ozbiljnim pristupom volonterskom poslu.

Održavanje i unaprjeđivanje kvalitete školovanja i djelovanja stalan je posao. Tu se ne smijemo uspavati. Vodiči HPS-a i stanice vodiča imaju i imat će sve značajniju ulogu u budućnosti, ne samo u vodičkom djelovanju u matičnim društvima i radu stanica vodiča, već i kao eksperti u dalnjem razvoju planinarstva, zaštite okoliša, rada s ljudima i volonterstva općenito.

Dorjan Klasnić

Poučna staza »Tounjčica«

Općina Tounj i Javna ustanova za upravljanje zaštićenim vrijednostima Karlovačke županije organizirali su od 25. do 27. listopada 2013. Stručni skup o valorizaciji i zaštiti špilja i jama na području općine Tounj. Najprije je u Ogulinu održana konferencija »Sinergija i suradnja na području zaštite prirode«, na kojoj su domaćini i gosti iz JU »Zeleni prsten« i Krajinskog parka »Kolpa« iz Slovenije te JP-a Nacionalni park »Una« iz BiH predstavili svoja iskustva u upravljanju objektima u zaštićenim područjima i njihovoj zaštiti.

Poslijepodne je u Tounju predstavljena poučna staza »Tounjčica«. Ispred zgrade općine Tounj postavljena je ploča s osnovnim podacima o vrijednostima okolice Tounja i podacima o špilji u kamenolomu Tounj, a na parkiralištu za prilaz špilji Tounjčici ploča s prikazom te špilje.

Organizatori su prostor ispred špilje očistili od raslinja pa sada danje svjetlo prodire duboko u špilju. Sudionici, njih tridesetak, posjetili su špilju sve do sifonskog jezera, udaljenog od ulaza oko 180 m, jer je špilja bila suha. Bilo je zanimljivo vidjeti u špilji ljudi u odijelima, npr. načelnika tounjske općine Ivicu Sopeka i ogulinskog vijećnika Željka Bokulića u odijelu s bijelom košuljom i kravatom. Posjetitelji su vidjeli i vitrinu u koju obitelj Paher (koja u Tounju ima siranu) povremeno donosi jednu vrstu sira na dozrijevanje. Za vrijeme ovog posjeta vitrine su bile prazne. Visoko u

stropu ulazne dvorane, u dosegu danjeg svjetla, posjetitelji su mogli vidjeti veliku smedu sovu, koja ih je pažljivo promatrala. Prodiranje danjeg svjetla u ulaznu dvoranu ima i negativnih posljedica – crtež konja u lijevom dijelu dvorane počeo je blijetjeti i ljuštiti se. Šteta!

Nakon fotografiranja sudionika ispred ulaza u špilju svi su krenuli stazom prateći nizvodno tok rječice

Dio posjetitelja pred ulazom u špilju Tounjčicu

VLADO BOŽIĆ

VLADO BOŽIĆ

Posjetitelji uz sifonsko jezero u špilji Tounjčici

Tounjčice do ostatka starog mosta. Usput su prošli kraj ulaza u Špilju pokraj mosta, a neki se na tome mjestu i slikali. Nažalost, još nije uređena staza do treće špilje, zvane Zdenac, koja se nalazi tik do poznatoga dvokatnog tounjskog mosta. Do nje se ipak može doći, ali s druge strane Tounjčice. Ukupna duljina staze, kada ona bude prohodna, bit će oko 1500 metara.

Domaćini su sudionike odveli do nedalekog izletišta Zalje, gdje je upriličeno druženje. Tu su dobrodošlicu sudionicima zaželjeli načelnik općine, ogulinski gradski vijećnik i tounjski župnik. Na jelovniku je bilo pet vrsta tounjskih sireva, grah s kobasicama i odličan domaći sok od jabuka. Neki su tu i noćili u svojim spavačim vrećama.

U subotu je u okolini Tounja organizirana Škola krša za mlade naraštaje, uglavnom školsku djecu.

Za tu su priliku organizatori tiskali velik prospekt »Tounjske špilje«, s osnovnim podacima o špiljama na području općine Tounj, kojih je četrdesetak.

Vlado Božić

Sova u špilji Tounjčici

Stručni seminar o posebnim tehnikama speleoloških istraživanja

U subotu i nedjelju 19. i 20. listopada održan je Seminar o posebnim tehnikama speleoloških istraživanja, koji je organizirala Komisija za speleologiju HPS-a. Ovogodišnji domaćin bila je Speleološka udruga »Kraševski zviri« iz Ivanca, koja je još jednom dokazala da je odličan domaćin naših stručnih seminara. Seminar se odvijao u staroj školi u Salinovcu (teorijski dio) te na obroncima Ivanščice (praktični dio). Voditelji su bili Tomica Matišić (SU »Kraševski zviri«) i Damir Basara (KS HPS i SO PD-a »Dubovac«).

Na seminaru je sudjelovalo 27 sudionika iz sedam udruga: SO PDS-a »Velebit«, SU »Kraševski zviri«, SO HPD-a »Bijele stijene«, SO PD-a »Dubovac«, HGSS Stanice Varaždin, HGSS Stanice Krapina te SO »Liburnija« PD-a »Paklenica«. Teme seminarata bile su uporaba računala u speleološkim istraživanjima, digitalizacija arhiva udruga, GPS uređaji, kompjuterska kartografija te posebne tehnike speleoloških istraživanja u uskim i teško prolaznim kanalima.

Na samom početku provedena je i kratka ulazna anketa, koja je pomalo očekivano dala loše rezultate. Anketa se odnosila na uporabu računala u speleološkim istraživanjima.

U teorijskom dijelu održano je sedam predavanja, dvije radionice te prezentacija novog priručnika sa speleološkom tematikom u izdanju HPS-a. Obradene su ove teme:

Predstavljanje speleološke opreme

Terenski dio seminara o posebnim tehnikama speleoloških istraživanja na Ivanščici

- Primjena računala u speleološkim istraživanjima, računalo kao alat (D. Basara)
- Pronalaženje i obrada podataka kao priprema za speleološka istraživanja (D. Basara)
- Priprema potrebne opreme za speleološka istraživanja, savjeti za speleologe (D. Basara)
- Ispunjavanje zapisnika nakon speleoloških istraživanja (D. Basara)
- Radionica: razmjena iskustava sudionika, vođenje arhive udruge, problemi prilikom pripreme istraživanja, pomoć iskusnijih speleologa, ideje mlađih speleologa, kako mlađe speleologe uključiti u organizaciju speleoloških istraživanja...
- Orientacija, osnove kartografije, GPS uređaji, kompjuterska kartografija (D. Basara)
- Radionica: Rad sa GPS uređajima, povezivanje GPS uređaja i računala, rad s kartama)
- Specijalne tehnike istraživanja uskih i teško prolaznih kanala (T. Matišić)
- Povijest korištenja posebnih tehnika istraživanja (V. Božić)
- Prezentacija priručnika »Razvoj speleološke opreme i tehnike« V. Božića i H. Malinara.

U praktičnom dijelu seminara polaznici su imali priliku uz terenski rad s GPS uređajima (kretanje do odredišne točke po zadatom tragu) raditi i na računalima u programu OziExplorer procesuirajući podatke prikupljene na terenu. Rezultat rada bila je karta s

Prikaz rada s GPS uređajem i računalom

prikupljenim točkama. Ideja toga dijela seminara bila je da se polaznicima pokažu mogućnosti korištenja GPS uređaja i računala te njihova primjena u speleološkim istraživanjima. U drugom dijelu praktičnog dijela seminara, koji je održan na obroncima Ivanščice, polaznici su gledali demonstraciju i isprobali neke od tehnika istraživanja uskih i teško prolaznih kanala.

Opći je dojam polaznika seminara da Komisija za speleologiju HPS-a treba organizirati više stručnih seminara s tom tematikom, kako bi se članovima speleoloških odsjeka i udruga približio segment speleoloških istraživanja koji ne uključuje boravak na terenu. Zbog toga će se i ubuduće organizirati slični seminari.

Damir Basara

Hrvatska ledna i dry-tooling reprezentacija

Proteklih su se godina u alpinizmu snažno razvile nove discipline, među kojima i atraktivno ledno penjanje (eng. ice climbing, penjanje u ledu) i dry-tooling (teško prevodivo: penjanje tehnikom koja se koristi u lednom penjanju, ali na »suhoj« podlozi). Radi postizanja boljih rezultata Komisija za alpinizam HPS-a sastavila je lednu i dry-tooling reprezentaciju te čitateljima »Hrvatskog planinara« predstavlja njezine članove i njihove dosadašnje rezultate.

Damir Behlić (1983.)

Jedan je od najboljih hrvatskih alpinista nove generacije. Alpinistički je tečaj završio 1997., već s 14 godina. U posljednjih je deset godina kao član Riječkoga alpinističkoga kluba (RAK) u navezu s Elvinom Sindičićem pomicao granice alpinizma u Hrvatskoj penjući niz prvih hrvatskih ponavljanja u zahtjevnim zimskim alpinističkim smjerovima. Između ostalog, taj je dvojac ponovio Levu grupu u Mangartu (IV+/2, UIAA 5+, 1300 m), Kačju slinu (IV/3, UIAA 4+, 1000 m) i Snjeguljičicu (V/5-6, M, 650 m) u Loškoj stijeni te Spominjsku smer Saše Kamenjeva (IV+/5+, M5/M6, 400 m) u Dolgom hrbtu. Behlić je 2005. sudjelovao i na RAK-ovojo ekspediciji u Cordilleru Blanca, gdje se popeo na vrhove Urus (5420 m), Ishinca (5530 m) i Tocllaraju (6032 m;

Damir Behlić

NW Ridge/AD), a 2006. počinje niz njegovih uspona u lednim i »mix« smjerovima na području Ecrinsa u Francuskoj, Maltatala u Austriji, Dolomita u Italiji, u Julijskim i Kamniško-savinjskim Alpama u Sloveniji, te u Hrvatskoj. Tu valja ubrojiti niz dugih lednih smjerova do težine WI6 te, među ostalim, prva ponavljanja smjerova Vukovi umiru sami (M7, WI6-, 70 m) i Zeleni vir (WI5, 120 m) u Skradu. Godine 2006. postaje član hrvatske reprezentacije u lednom penjanju koja se natječe u UIAA svjetskom kupu te penje smjerove do težine D 11/12, između ostalih, smjer Ocean's 11 (D 12) na penjaštu Petnički vrh, čiji je i autor. Godine 2009. postaje izbornik reprezentacije u lednom penjanju i koordinator Hrvatskoga lednoga kupa Komisije za alpinizam HPS-a. Od rezultata na međunarodnim natjecanjima izdvajaju se osvojeno treće mjesto na natjecanju »Glaci Gliss« u austrijskom Unkenu i 16. mjesto u disciplini »speed« na UIAA Svjetskom kupu u Saas Feeu. U natjecateljskim sezonomama HLK-a 2009., 2010. i 2011. osvaja prvo mjesto u ukupnom poretku i prvak je Hrvatske tri godine zaredom. Dobre rezultate ostvaruje i u drugim područjima alpinizma, kao što su slobodna ponavljanja Peternelove smeri (VII-, 400 m) i smjera Kunaver-Drašler+Skalaška (VII+, 1000 m) u Triglavu te prvo slobodno ponavljanje smjera Socijalni problem u Veloj dragi (VIII-, 100 m). U sportskom penjanju dosegao je ocjenu 8a. Nositelj je HPS-ova naslova »alpinist«.

Aleksandar Mataruga (1986.)

Trenutačno je najbolji hrvatski natjecatelj u dry-tooling i lednom penjanju. Alpinistički tečaj završava 2007. u Riječkom alpinističkom klubu, a već 2009./2010. postaje član Hrvatske reprezentacije u lednom penjanju. Od tada

Aleksandar Mataruga

do danas penje niz dry-tooling smjerova ocjene D10 i viših diljem Europe te ostvaruje i uspon ocjene D12.

Posljednje tri godine ima odličan niz vrlo zapaženih rezultata na međunarodnim dry-tooling natjecanjima. Dvaput zaredom pobjednik je natjecanja u Brnu u Češkoj (2011. i 2012.), a na natjecanju u Unkenu u Austriji posljednje dvije godine osvaja treće, odnosno drugo mjesto. Na postolje se kao treći popeo 2012. i na Gustovka kupu u Pragu te kao drugi na natjecanju u Mauthenu u Austriji prošle godine. Godine 2011. uspio je ući u polufinale u prestižnoj disciplini »lead« na natjecanju UIAA Svjetskoga kupa u Koreji i osvojiti 16. mjesto, a dobru je sezonom imao i 2012. u UIAA Svjetskom kupu u lednom i dry-tooling penjanju, pri čemu treba izdvojiti jedno 19. mjesto u disciplini »lead«, odnosno prvo hrvatsko polufinale u toj disciplini u vrlo jakoj konkurenciji, te 30. mjesto ukupno u Kupu. Posljednje dvije godine pobjednik je Hrvatskoga kupa u lednom penjanju.

Mataruga se posljednje dvije godine ubraja među najbolje hrvatske sportske penjače te ima dosad šest ispenjanih smjerova ocjene 8a, a nerijetko penje i duge sportske smjerove u Hrvatskoj i Italiji. Povremeno se upuštao i u duge alpinističke smjerove, kao što su Raz sfinge (VIII+ A0, 280 m) u Triglavu, treće slobodno ponavljanje Socijalnog problema u Dragi (7a/a+, VIII-, 100 m) ili pak zimi Zeit zum Warten (WI5, M7, 220 m) u Maltatalu, AC/DC (WI IV/6, M8-, 300 m) u Mlinarici, te Grapa med Travnikom i Šitami (AI4, 550 m). Posljednjih se godina popeo i na više europskih četritisućnjaka i tritisućnjaka, između ostalih i na Mont Blanc (4807 m) i Breithorn (4164 m). Dvije godine bio je u Riječkom alpinističkom klubu aktivna i kao trener natjecatelja mladih uzrasta sportskih penjača.

Feđa Vilić (1986.)

Rođen je u Zenici, a danas živi u Sisku i član je Alpinističkog odsjeka HPD-a »Željezničar« u Zagrebu. Ima oko 300 alpinističkih i dugih sportskih smjerova te zaleđenih slapova u stijenama Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije, Crne Gore, Slovenije, Austrije, Italije, Švicarske i Francuske. Popeo se na nekoliko četritisuć-

Feđa Vilić

njaka, između ostaloga i na Castor (4226 m), Breithorn (4164 m) i Mont Blanc (4807 m). U ledu je izveo uspone do ocjene WI5/5+, a u dry-tooling smjerovima penje do ocjene D9+/10. U sportskom penjanju penje do ocjene 7b. Nositelj je HPS-ova naslova »alpinist«.

Krunoslav Tomorad (1983.)

Kao aktivan član Alpinističkog odsjeka PDS-a »Velebit« u Zagrebu vodio je alpinističke škole i bio organizator i postavljač smjerova na natjecanjima u Hrvatskom lednom kupu. Ima oko 200 alpinističkih i dugih sportsko-penjačkih smjerova u ljetnim i zimskim uvjetima, od kojih se ističe ponavljanje danas rijetko penjanog Brankovog smjera na Kleku i smjera Via Finlandia (ocjene VII) u Cinque Torri u Dolomitima. U ledu penje do ocjene WI5, na sportskim penjalištima do 7a, a u dry-tooling smjerovima ima ispenjanu ocjenu D8+.

Vedran Simićević i Krešimir Milas

Krunoslav Tomorad

Memorijalni penjački skup »Glavno da se klajmba« u Brelima

Penjački skup »Glavno da se klajmba« održan je ove godine u Brelima. Općina Brela i JU Park prirode »Biokovo« ponudili su organizatorima novu lokaciju, koja je više odgovarala organizaciji događaja.

Zbog loše je vremenske prognoze broj sudionika bio manji, ali se unatoč tome na večernjim predavanjima i zakuskama okupilo 80 do 100 penjača i planinara iz Hrvatske, Srbije, BiH, Crne Gore i Brazila. Poznati slovenski alpinist Matevž Kramer održao je zapaženo predavanje o svojim zimskim usponima u slovenskim Alpama i iskustvima s ekspedicija u Južnu Ameriku i Pakistan. U nedjelju navečer dvoranu u Brelima napunila je Nina Adanin, koja je s publikom podijelila svoj alpinistički put, od prvih iskustava u planini, preko smjerova koje je ispenjala s Igorom Skenderom i Tonijem Rosom, do ekspedicije na Nanga Parbat, koja je tragično završila.

U biokovskoj vertikali

Tijekom dana penjači su penjali po cijelom Biokovu. U stijenama Solila, Borovca, Bukovca i drugima ispenjani su smjerovi poput Lykopolsa, Ribarovog, Tommyja, Sivih jeza i ostalih prekrasnih biokovskih smjerova. Kada je prijetila kiša, vrijeme se kratilo na obližnjem penjalištu, a održana je i radionica na temu »Vođenje na kratko uže« (eng. short-roping).

Za prehranu sudionika brinuli su se AO HPD-a »Željezničar«, AO PDS-a »Velebit« i SAK »Ekstrem«. U organizaciji susreta mnogo je pomoglo i HPD »Pozjata« iz Brela. OPG Delić je sudionicima skupa poklonio vrhunski prirodni penjački melem za njegu prstiju i prirodne sapune od maslinova ulja te prigodne majice i torbe.

Krešimir Milas

Biokovske stijene iznad Basta

HPS i PZS primljeni u punopravno članstvo BMU-a

U organizaciji Planinske zveze Slovenije održan je u Bavšici kod Bovca (Slovenija) godišnji sastanak BMU-a (Balkan Mountaineering Union). Na sastanku je sudjelovalo 32 predstavnika planinarskih saveza iz Turske, Bugarske, Srbije, Makedonije, Grčke, Albanije, Crne Gore, BiH, Slovenije i Hrvatske, te gosti iz Italije.

Na sastanku su, nakon predstavljanja PZS-a, njegovih planinarskih putova, rada mladeži i rada s mladeži u PZS-u, usvojeni izvještaji o aktivnostima BMU-a u 2013., informacije o Skupštini UIAA 2013. u Švicarskoj, Europskom planinarskom forumu (European Mountaineering Forum) te pohodu BMU-a na Damavand, najviši vrh Irana. Na sjednici su u punopravno članstvo u BMU-u primljeni Planinska zvezna Slovenije i Hrvatski planinarski savez, koji su dosad imali status promatrača.

U nastavku sjednice prihvaćeni su prijedlozi o ljetnom pohodu BMU-a na Elbrus (2014.) i zimskom pohodu na Ararat (2015.), projektu pohoda na najviše vrhove zemalja članica BMU-a, planinarskom orijentacijskom natjecanju reprezentacija članica BMU-a, predstavljanju i prikazu planinarskih kuća na Balkanu

na stranici BMU-a (www.bmumagazine.com) i planinarskog logora mladih u Makedoniji sljedeće godine.

Članicama BMU-a upućen je poziv na aktivno sudjelovanje na 2. simpoziju »Planinarstvo u funkciji turizma« u Fojnici (BiH), čija će glavna tema biti »Planinarski objekti u funkciji turizma«. Na prijedlog HPS-a, za mjesto održavanja sljedećeg sastanka članica BMU-a određen je otok Mljet (krajem svibnja 2014.), a u okviru obilježavanja 140. obljetnice hrvatskog planinarstva.

Vlado Novak

Predstavnici saveza udruženih u BMU i gosti u Planinarskom učilišnom centru Bavšica u Sloveniji

Sajam planinarske opreme na varaždinskoj tržnici

Sajam planinarske opreme u Varaždinu

U petak 4. listopada održan je drugi sajam rabljene planinarske i izletničke opreme u Varaždinu. Organizatori sajma bili su Planinarski savez Varaždinske županije, Zelena mreža Varaždinske županije, Gradska tržnica Varaždin te udruga »Lov na avanturu«.

Sajam je bio otvorenog tipa, pa su planinari, izletnici, penjači, ribiči, skijaši i drugi koji provode slobodno vrijeme u prirodi mogli naći ponešto za sebe. Ta hvale-vrijedna akcija potaknula je ljubitelje prirode da se okupe na jednom mjestu i razmijene ono što im ne treba ili ne koriste, a drugima može dobro doći. Gradska tržnica Varaždin, kao jedan od pokrovitelja, besplatno je ustupila sajmu svoj prostor.

Nova udruga »Lov na avanturu« tek je u osnivanju, no već je poduzela više akcija u suradnji s Planinarskim savezom i Zelenom mrežom Varaždinske županije.

Dogovoren je da se sajam proširi i na susjedne županije, da se planinari i drugi zainteresirani motiviraju novim sadržajima te da se sajam održava barem jednom godišnje.

Jadranka Čoklica

Otvorena prva markirana staza na Golu Plješivicu

PD »Mrsinj« iz Korenice u nedjelju 20. listopada svečano i radno otvorilo je prvu obilježenu planinarsku stazu na Golu Plješivicu (1647 m). Tom prigodom na vrh se popelo oko 150 planinara iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine te iz Slovenije.

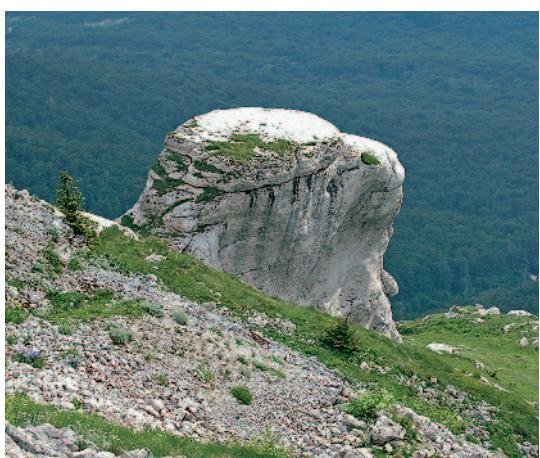
Susret je započeo okupljanjem kod restorana »Marina« na sjevernom ulazu u Korenicu, gdje započinju markacije za uspon na Golu Plješivicu. Domaćini su, na čelu s predsjednikom Marijanom Nahod, srdačno dočekivali planinare okrijepom i savijačama od jabuka., a zatim su okupljeni planinari krenuli prema vrhu, uz vodstvo mjesnih vodiča i nadzorom HGSS-a.

Iz Korenice markacije vode 2 km cestom u istočnom smjeru do zaselka Mihaljevac, gdje počinje uspon. Za uspon do vrha treba tri i pol do četiri sata. Put vodi krasnom šumom sve do vršne zone, gdje izlazi na livade. Zadnjih pola sata uspona je vrlo strmo bespuće, gdje će vjerojatno još trebati popravljati markaciju i malo raditi motikom. Markacija izlazi na pogranični greben točno kod tornja odašiljača i zatim nastavlja u sjeverozapadnom smjeru prema vrhu još pola sata. Ispučetka ide makadamskom cestom a zatim od Y-raskrižja lijevo, pa vrlo strmom stjenom i travnatim hrptom do vrha. U praksi će se vjerojatno ići od raskrižja desnom (bosanskom stranom) cestom prema vrhu, što je lakše.

Vršni greben i okolica vrha je puna napuštenih vojnih instalacija, bunkera i raznih građevina. Imamo informaciju da nema minski sumnjivih mjesta na grebenu. Od geodetskog stupa pruža se nenadmašan vidik na cijelu zapadnu Bosnu, te na cijelu Liku do Velebita, a također se vidi sjeverno podnožje s pistama aerodroma Željava, čiji su hangari u Titovo doba bili iskopani ispod planine. Pedesetak metara dalje, na istočnom zidu stražarnice, zabetoniran je i žig vrha. Malo pod vrhom nalazi se napuštena zgrada vojarne, koja je idealna za planinarsku kuću. Nadajmo se da će ta ideja biti uskoro ostvarena. Jugozapadno, stotinjak metara pod vrhom nalazi se poznata stijena specifičnog oblika nazvana Lička kapa, na koju je inače moguć uspon. Nažalost, zbog olujnog jugozapadnjaka koji nas je skoro razbacivao po grebenu ovaj put nismo otišli do nje, nego smo se brže spustili u šumu u zavjetrinu. Po silasku umorne planinare je u zaselku Mihaljevcu dočekala okrjepa (grah variva, pivo i sokovi).

Podečer su planinari puni najljepših dojmova otišli kućama, s planom da se vrate prvom prilikom što takva prekrasna, a do sada zaboravljena planina i zasluzuje.

Gojko Crnković

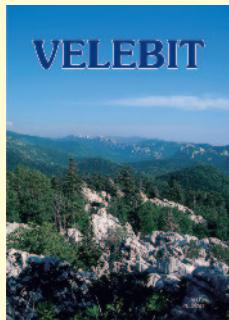
Lička kapa na Golu Plješivici

KALENDAR AKCIJA

6. 12.	Uspon na Srđ JTC - Tvrđava Imperijal - Srđ HPD Dubrovnik, Dubrovnik hpd-dubrovnik@hotmail.com HPD Dubrovnik, 099/80-92-264	21. 12.	Zimski pohod na Oštru Oštra PD Željezničar, Gospic Andrija Benković, 053/574-305, 095/84-27-203
8. 12.	Međunarodni dan planina PP Papuk Slavonski planinarski savez, Osijek slavonski.planinari@gmail.com Otmar Tosenberger, 091/18-14-119	26. 12.	Tradicionalni božićni spust Mrežnicom Gradsko kupalište Duga Resa HPD Vinica, Duga Resa Borislav Kranjčević, 098/871-051
11. 12.	Uspon na Orjen uz Svjetski dan planina Pl. dom Vrbanj - Vrbanj, Crna Gora HPD Dubrovnik, Dubrovnik hpd-dubrovnik@hotmail.com HPD Dubrovnik, 099/80-92-264	26. 12.	Dan HPD-a Dubrovnik i tradicionalni uspon na Sniježnicu Sniježnica, Kuna Konavoska HPD Dubrovnik, Dubrovnik hpd-dubrovnik@hotmail.com HPD Dubrovnik, 099/80-92-264
14. 12.	Pohod Fokinom stazom Psunj: Pakrac - Omanovac PD Psunj, Pakrac Borislav Černi, 098/325-509 Željko Roček, 099/85-05-460	1. 1.	Novogodišnji pohod na Vojak pl. dom Poklon - Vojak PD Opatija, Opatija Mirjana Brumnjak, mirjanabrumnjak@gmail.com, 098/297-433
14. 12.	Planinarska noć u Međimurju Gornje Međimurje HPD Međimurje, Čakovec Bogomir Trabe, 091/15-16-562, 098/92-36-664 Magdalena Bistrović, 040/310-955	1. 1.	Uspon na Snježnik Platak - Snježnik HPD Platak, Rijeka Josip Jurasić, 098/849-508
15. 12.	Dan Sv. Lucije Pohod na Skitaču PD Skitaci, Labin	5. 1.	Novogodišnji pohod na Klek Klek HPD Klek, Ogulin Franjo Petrušić, 098/827-737 Miljenko Pavešić, 098/90-08-670
15. 12.	Dani planina Kozjak HPD Ante Bedalov, Kaštel Kambelovac Tomislav Tadin, 091/20-17-254 Nikola Jelinić, 091/12-21-639	5. 1.	Zimski susret planinara na Belecgradu Ivanščica, pl. kuća Belecgrad HPD Belecgrad, Belec Stjepan Hanžek, stjepan@loborfest.com, 091/79-41-399
15. 12.	Dan PD-a Kamenjak Uspon na Kamenjak PD Kamenjak, Rijeka pdkamenjak@gmail.com Verdan Grubelić, 091/89-65-552	5. 1.	Memorijal Nedjeljko Markežić Buzet i okolica HPD Planik, Umag - podružnica Buzet Zlata Markežić, 095/84-92-008
19. 12.	14. pohod, oproštaj s planinarskom godinom Grobničke Alpe, Podkilavac - pl. dom Hahlić PD Obruč, Jelenje Mario Maršanić, 099/59-82-207 Vedran Stipić, 091/72-61-938	5. 1.	16. novogodišnji pohod planinarskim putom VRA Bljesak Novska, pl. put VRA Bljesak PD Zmajevac, Novska Davor Augustin, 098/285-004, davor.augustin@gmail.com
21. 12.	Božićno-novogodišnja noć Kozjak, pl. dom Malačka HPD Malačka - Donja Kaštela, Kaštel Stari Petar Penga, 098/73-34-866	6. 1.	Pohod Zagorskim bregovitim putem Zabok - Krapinske Toplice - pl. kuća Picelj - Zabok PD Zagorske steze, Zabok pd.zagorske.steze@kr.t-com.hr Nikola Turk, 098/16-34-872 Branko Kraljić, 098/351-363
21. 12.	Noćni pohod na Oštrcu Samoborsko gorje, pl. dom na Oštrcu HPD Željezničar, Zagreb Damir Bajs, 098/231-876, damir.bajs@hzcargo.hr		

- 12. 1. Zimski uspon na Pliš Klana**
PD Pliš, Klana
pd_plis@yahoo.com
Gordan Grgurina, 098/460-471
- 12. 1. 12. zimski planinarski pohod Sesvete - Lipa**
Medvednica, Lipa
HPD Lipa, Sesvete
- 19. 1. 20. zimski uspon na Viševicu**
Ravno, Vagabundina koliba - Viševica
PD Strilež, Crikvenica
info@pd-strilez.hr
Tanja Malovoz, 091/25-09-878
- 19. 1. Zimski pohod Vinica - Martinčak**
Vinica
HPD Vinica, Duga Resa
Saša Mačešić, 091/52-09-199
- 19. 1. Blagoslov pl. kuće Bukovac**
Biokovo, Brela, pl. kuća Bukovac
PD Pozjata, Brela
Željan Bekavac, 098/771-819
- 19. 1. Druženje planinara riječkog prstena**
Krk, pješačka staza Čavlena, Glavotok, Sv. Juraj
HPD Platak, Rijeka
Josip Jurasić, 098/849-508
- 19. 1. Dani HPD Malačka - Donja Kaštela**
Labin - Malačka
HPD Malačka - Donja Kaštela, Kaštel Stari
Petar Penga, 099/73-34-866
Filip Balić, 098/311-797
- 19. 1. 16. Vincekovi pohod**
Međimurje: Toplice Sv. Martin - Mursko Središće
PD Bundek, Mursko Središće
pdbundek@gmail.com
Sonja Vršić, 091/54-57-377
Zlatko Bahun, 098/220-743
- 25. 1. 27. Planinarska noc MIV-a**
Varaždin, hotel Turist
HPD MIV, Varaždin
Vladimir Detoni, vladodetoni@gmail.com,
098/414-016
- 31. 1. 7. godišnja veselica sesvetskih planinara**
Sesvetski Kraljevec
HPD Lipa, Sesvete

PREKO 60% POPUSTA !!!

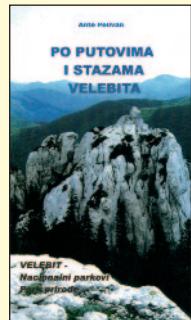
VELEBIT
Autor: **Ante Pelivan**
- fotomonografa
- bogato ilustrirana u boji
- format 30 x 21 cm
- 194 stranice
- tvrdi uvez
CIJENA: 190,00 kn

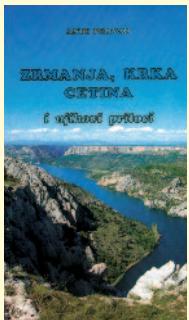
PTICE
Autor: **Davor Krnjeta**
- format 20,5 x 12 cm
- 350 fotografija u boji
- 360 stranica
- tvrdi uvez
CIJENA: 260,00 kn

VODIČ PO PRISTUPAČNIM ŠPILJAMA I JAMAMA U HRVATSKOJ
Autor: **Vlado Božić**
- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 300 stranica
- tvrdi uvez
CIJENA: 210,00 kn

PO PUTOVIMA I STAZAMA VELEBITA
Autor: **Ante Pelivan**
- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 240 stranica
- meki uvez
CIJENA: 60,00 kn

ZMANJA, KRKA, CETINA i njihovi pritoci
Autor: **Ante Pelivan**
- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 192 stranice
- meki uvez
CIJENA: 60,00 kn

Ukupna cijena za svih 5 knjiga je **780,00 kn**
Sadašnja **AKCIJSKA** cijena je **290,00 kn**
Knjige se prodaju samo u kompletu, a ne pojedinačno.
(poštarnina uključena u cijenu)

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.
Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica
Tel. 01/621 88 72, Fax: 01/6234-058
e-mail: ekoloski.glasnik@zg.t-com.hr
ekoloski.glasnik@gmail.com

Sadržaj 105. godišta »Hrvatskog planinara«

Članci

Ajanović-Malinar, Ivona	Veljko Lipovac (1922. - 2013.)	404
Avdagić, Željko	Uspješna planinarska škola pod vodstvom vodiča HPS-a	360
Babić, Sven	Velebitski i drugi puti	102
Bajs, Damir	Noćni pohod na Oštrc	98
Bakić, Štefanija	Draško Toplak (1937. – 2012.)	94
Balić, Đorđe	Pola stoljeća planinarskog zajedništva u Slavoniji	108
Balić, Đorđe	Potpisan protokol o suradnji panonskih planinara	253
Balić, Đorđe	Zagrebački speleolozi u vojno-erarskim kanalima u osječkoj Tvrđi	40
Balić, Filip	Novo vodstvo Planinarskog saveza Županije splitsko-dalmatinske	153
Banek, Berislav	II . pohod »Tragom prvog izleta HPD-a na Sljeme«	257
Banek, Berislav	Održan II. pohod »Tragom prvog izleta HPD-a na Sljeme«	408
Banović, Nada	Papučke kamene galerije	484
Banović, Nada	Planinarska markacije – najsigurniji put do cilja	177
Banović, Nada	U planinu slušati tišinu	127
Basara, Damir	O planinarstvu u Karlovcu	199
Basara, Damir	Speleološka ekspedicija »Srednji Velebit 2013«	462
Basara, Damir	Stručni seminar o posebnim tehnikama speleoloških istraživanja	556
Belavić, Mirko	Novo sklonište na Mrkvisti	95
Berljak, Darko	Glavni odbor HPS-a	182
Berljak, Darko	Hrvatski planinarski savez u 2012. godini	6
Berljak, Darko	Kongres IKAR-CISA 2013. u Bolu na Braču	524
Berljak, Darko	Sastanak o pješačkom putu E-12 u Trstu	252
Bistričić, Zoran	Hrvatsko-slovensko druženje na Velebitu	513
Bistričić, Zoran	Otkrijte koliko uživanja i zdravlja pružaju pješačenje i planinarenje!	101
Bistričić, Zoran	Uspon 12. 12. 2012. na vrh visok 1212 metara	50
Blažević, Gordana	U dobrom društvu u austrijskim okomicama	424
Borovečki, Ivan	Jubilarna akcija »Kretanje - zdravlje« na Ivanščici	465
Borovečki, Ivan	Svečano na vrhu Ivanščice	411
Borovečki, Ivan	Vježba Stanice planinarskih vodiča Varaždin	407
Borovečki, Ivan	Vježba varaždinskih vodiča	518
Božić, Vlado	Juraj Posarić (1949. - 2013.)	458
Božić, Vlado	Kako je prije 80 godina počelo istraživanje špilje Veternice	432
Božić, Vlado	Poučna staza »Tounjčica«	555
Božić, Vlado	Speleološka poučna staza Đula – Medvedica – nova zanimljivost grada Ogulina	406
Bregar, Bernard	Pustolovina u Gvajani	316

Brlić, Ivan	Nova prilika za staru ličku cestu Terezijanu	361
Brozičević, Josip	6. memorijalni planinarski pohod »Tragom zbjega lovinačkoga kraja«	512
Buchberger, Milovan	Što se dogodilo u lipnju 1924. na Everestu	270
Buchberger, Milovan	Što se dogodilo u lipnju 1924. na Everestu, drugi dio	343
Buzov, Marijan	Izlet u Paklenicu za školarce s područja Zadarske županije	308
Crnković, Gojko	Otvorena prva markirana staza na Golu Pješivici	562
Čalogović, Tea	Uspon na Eiger	427
Čanić, Tomislav	Gospički »željezničari« proslavili 40. godišnjicu postojanja PD-a »Željezničar«	306
Čanić, Tomislav	Stazama velebitskih heroja	201
Čaplar, Alan	Više od 600 planinara na Zarinu	254
Čaplar, Alan	Glasnik Kamenara broj 19	198
Čaplar, Alan	Helena Knifić Schaps: Velebit arhitektonski	461
Čaplar, Alan	Hrvatska oduševila projektni tim »Via Dinarice«	512
Čaplar, Alan	Hrvatski instruktori na vodičkom tečaju PZS-a	407
Čaplar, Alan	Jamski sustav Lukina jama - Trojama dubok je 1431 metar	462
Čaplar, Alan	Novi broj Helopa (broj 9)	199
Čaplar, Alan	Zdenko Kristijan i suradnici: 90 godina HPD Japetić 1923. - 2013	460
Čoklica, Jadranka	Novosti iz Planinarskog saveza Varaždinske županije	98
Čoklica, Jadranka	Osnivačka skupština Stanice planinarskih vodiča Varaždin	248
Čoklica, Jadranka	Pohod Varaždinskim planinarskim putom	255
Čoklica, Jadranka	Sajam planinarske opreme u Varaždinu	562
Čoklica, Jadranka	Uspješan skup vodiča u Ledincu	36
Čujić, Boris	Hrvatski uspjeh na Svjetskom juniorskom prvenstvu u Kanadi	463
Dejanović, Višnja	Planinarska kestenijada na Hrastovičkoj gori	466
Dimač, Štefanija	60 godina Planinarsko-lovačke kuće na Kuna gori	356
Dimač, Štefanija	Mistika Velebita	445
Dömötörffy, Darko	7. Sudnikov pohod – prvi bijeli pohod	48
Dušanić, Žužana	Istarski planinarski put	23
Dušanić, Žužana	Nedjeljko Markežić (1950. - 2013.)	94
Eterović, Igor	Dolina čudesnih jezera	490
Fischer, Darko	Na Kamenjak lako, ali...	488
Friščić, Tomislav	Ivanečka planinarska obilaznica	42
Friščić, Tomislav	Mladoženja	174
Genc, Antonija	85. obljetnica osnutka »Bila« u Koprivnici	250
Genc, Antonija	Marijan Harambašić (1949. – 2013.)	246
Grba, Darko	Dan otvorenih vrata SPV-a Karlovac	37
Grba, Darko	Vježba prve pomoći za SPV Rijeka	248
Hajtok, Željko	3. planinarski pohod »Pinklec na pleča« od Svetе Nedelje do Okića	362
Hajtok, Željko	Održan 3. planinarski pohod »Pinklec na pleča« od Svetе Nedelje do Okića	409
Hapač, Ivan	Mala planinarska škola na Alanu	402
Henc, Martin	Na Svetu brdo i natrag u jednom danu	496
Henc, Martin	Šest vrhova u tri dana	26

Horvat, Vladimir	Priznanja HPS-a u 2012. godini	84
Hrlec, Anica	Planinarska razglednica iz središnje Bosne	235
Huzjak, Bernarda	Autori planinarskih putova	465
Huzjak, Bernarda	Kod Gračaca otvoren prvi elektronički planinarski put	302
Jurčić, Dean	Biokovski izazovi	374
Jurčić, Dean i Kristina	Po Slovenskoj planinskoj poti	535
Jurčić, Kristina i Jurčić, Dean	Kočne su pale	283
Juzbašić, Tomislav	El Shaddai	392
Juzbašić, Tomislav	Picos de Europa	277
Juzbašić, Tomislav	Priča ili dvije s Elbrusa	322
Kanjer, Valter	14. Zimski uspon na Bjelolasicu	202
Klasnić, Dorian	Bogat vodički vikend na Baškim Oštarijama	36
Klasnić, Dorian	Sekcije vodiča u planinarskim društvima važne za rad vodiča HPS-a	37
Klasnić, Dorian	Uspješno održan zimski tečaj za vodiče na Platku	197
Klasnić, Dorian	Vodička služba HPS-a u 2013. godini	553
Klasnić, Dorian	Zimski tečaj za vodiče HPS-a od 3. do 9. veljače	38
Klasnić, Dorian	Zbor vodiča HPS-a na Platku premašio očekivanja	552
Kokić, Tijana	Stiči na Castor i sići	160
Krakauer, Jon	Đavolji palac	237
Kralj-Vrsalović, Božena	Prva čazmanska planinarska metlarska zabava	204
Kristijan, Zdenko	HPD »Japetić« u Samoboru 1946.	438
Kristijan, Zdenko	Hrvatska planinarska obilaznica u 2012. godini	86
Kristijan, Zdenko	Ispravak	154
Krmpotić, Marinko	Noć šipila pod bakljama	510
Kruljac, Antun	Branko Škoda (1930. – 2012.)	404
Krušelj-Vidas, Ines	Održana Prva Gupčeva kestenijada	518
Kuka, Mladen	Priznanje Planinarskom savezu grada Karlovca	413
Kuka, Mladen	Proglašeni najbolji u karlovačkom planinarstvu u 2012. godini	100
Kuka, Mladen	Skupština Planinarskog saveza grada Karlovca	253
Kurilić, Boris	Erasmusovci na Učki	102
Kušer, Zrinka	Meditacija o prirodi	142
Kušer, Zrinka	Moj dragi Japetić	295
Kuzmanić, Damir	Rusov pohod na Medvednicu	360
Livak, Predrag	Susret pjesnika na Sovskom jezeru	257
Lončarić, Antun Zlatko	Velika svečanost slavonskih planinara	229
Lončarić, Zlatko	Planinarsko Martinje u Kutjevu	43
Lončarić, Zlatko	Prva muzejska zborka slavonskog planinarstva	43
Lovreković, Ivica	Završila opća planinarska škola HPD-a »Papuk« u Virovitici	45
Lovrić, Antun	Tako se to radi u Požegi	515
Lučić, Pero	Skupština »Raduše« u Uskoplju	203
Majetić, Dario	Slap	134
Matešić, Diana	Susret hrvatskih i slovenskih planinara na Slavniku	410
Matijašević, Ljubica i Medved, Marija	HPD »Sisak« – trideset nam je godina tek	194
Mihelić, Zdenka i Čaplar, Alan	Susret vodstva HPS-a i PZS-a u Ljubljani	148

Mihoci, Tamara	Speleološka ekspedicija Lukina jama – sifon 2013.....	528
Milas, Krešimir	Alpinizam i BASE padobranstvo	359
Milas, Krešimir	Čopov steber u triglavskoj stijeni.....	420
Milas, Krešimir	Glavno da se »klajmba«	150
Milas, Krešimir	Memorijalni penjački skup »Glavno da se klajmba« u Brelima	560
Milas, Krešimir	Noire	264
Milas, Krešimir	Novi klinovi u Dragmanovu smjeru	303
Milas, Krešimir	Novi klinovi u smjeru »Za gitaru«	405
Milas, Krešimir	Penjački skup BMC International Sea Cliff Climbing Meet 2013.....	405
Milas, Krešimir	Rezultati Lednog kupa Hrvatske	249
Milas, Krešimir	Šri Pada ili Adams Peak	477
Milas, Krešimir	Završila alpinistička škola AO Mosor	359
Mlinarić, Jadranko	Večeri planinarskog filma u Zagrebu	518
Murganić, Vitomir	»100 žena na Klek«	310
Murganić, Vitomir	Karlovičani na krovu Europe	412
Murganić, Vitomir	Uz 90. obljetnicu planinarstva u Karlovcu	224
Novak, Vladimir	HPS i PZS primljeni u punopravno članstvo BMU-a	561
Novak Penga, Helena	Do najvišeg vrha Hrvatske i natrag	130
Obradović, B.	Predstavljena knjiga »Povijest planinarstva u Karlovcu«	413
Paar, Dalibor	Damir Basara novi pročelnik Komisije za speleologiju HPS-a	41
Paar, Dalibor	Na 16. Svjetskom speleološkom kongresu u Brnu nagrađen film »Lukina jama«	511
Paar, Dalibor	Rad Komisije za speleologiju HPS-a u protekle četiri godine	39
Patačko, Slavko	Weisshorn, vrh koji ćemo dugo pamtitи	165
Patačko, Slavko	Zinalrothorn	472
Pavešić, Miljenko	»Fajeri« na staroj Karolini	69
Pavešić, Miljenko	Ivan Polić (1944. – 2013.)	358
Pavešić, Miljenko	Novogodišnji susret na Kleku	152
Pavlin, Antun	Svi na Japetić!	256
Pavlin, Antun	Ususret 90. obljetnici »Japetića«	47
Pažin, Dražen	Planinarski savez Herceg-Bosne obilježio 120. obljetnicu organiziranog planinarstva u BiH	203
Perkov, Matej	»Dvoboј kotlića« na Hrastovičkoj gori	46
Perkov, Matej	Otoče, volim te!	543
Perkov, Matej	Sanjati Alpe i ostvariti snove	15
Perković, Marin	Aktivnosti planinara na Mljetu	411
Perošević, Nenad	Peti pohod po Planinarskom putu Velebno	465
Petrak, Dijana	Na Dragojlinom putu 170 godina nakon Dragojle	274
Pirović, Ana	Održani 31. »Papučki jaglaci«	256
Pirović, Ana	Osnivanje i prvi izlet sekciјe HPD-a »Sokolovac« u Zakorenju	153
Pirović, Ana	Skupština HPD-a »Sokolovac«	202
Planinšek, Marica	Prvi planinarski koraci	78
Poljak, Željko	150 godina hrvatskih uspona u Himalaji	301
Poljak, Željko	Alan Čaplar: Planinarski udžbenik	34

Poljak, Željko	Annapurna - prvi savladani osamtisućnjak	245
Poljak, Željko	Časopis »Bilo – 2013«	154
Poljak, Željko	Časopis »Kapela«, 2012	96
Poljak, Željko	Dva dr. Josipa Torbara bila su triput predsjednici HPD-a	355
Poljak, Željko	Hrvatski književnik Ivo Andrić i planine	500
Poljak, Željko	Hrvatsko planinarstvo u Bosni i Hercegovini	56
Poljak, Željko	Hrvatsko planinarstvo u Bosni i Hercegovini, drugi dio	117
Poljak, Željko	Ing. Đorđe Balić slavonski inspirator planinarskih ideja	151
Poljak, Željko	Istraživači hrvatskih planina u 18. i 19. st.	147
Poljak, Željko	Kako je Mljet postao »najplaninarskiji« otok	231
Poljak, Željko	Knežićeve velebitske ceste	549
Poljak, Željko	Naš prvi planinarski putopisac je anoniman	401
Poljak, Željko	Osnivanje gorske službe spašavanja 1950.	507
Poljak, Željko	Planinarstvo bez planine	452
Poljak, Željko	Premužičeva staza na Velebitu	368
Poljak, Željko	Riješena velebitska zagonetka nakon 87 godina	304
Poljak, Željko	Saski kralj Friedrich August II. kao hrvatski planinar	33
Poljak, Željko	Stipe Božić dva puta na Everestu	83
Poljak, Željko	Vlado Božić i Hrvoje Malinar: Razvoj speleološke opreme i tehnike	356
Poljak Željko	Začasni članovi Hrvatskoga planinarskog društva	457
Poljak, Željko	Zavrzlame sa Sv. Gerom u Žumberku	193
Popić, Marijan	Pet planinskih dragulja	136
Prpić, Vlado	Ždrilo	293
Radola, Natalija	Uređenje putova na Čićariji	42
Radovanović, Vanja	Dolina Glinščice / Val Rosandra – biser tršćanskog zaleđa	348
Radovanović, Vanja	Erzgebirge: njemački Gorski kotar	64
Radovanović, Vanja	Gojzericom po jadranskim otočićima (3): Otok Kaprije	387
Radovanović, Vanja	Stol – kralj svih slovenskih vidika	169
Raišić, Milan	Kroz pustinju i prašumu, preko brda i dolina	331
Retelj, Edvard	O strahu	189
Rojnić, Vladimir	Održan Dan istarskih planinara	408
Sedmak, Nikola	O Marmolada, tu es Regina (Marmolado, ti si kraljica)	218
Simičević, Vedrana i Milas, Krešimir	Hrvatska ledna i dry-tooling reprezentacija	558
Sporiš, Željko	Čudesni Durmitor	395
Subota, Vladimir	38. Slet planinara Slavonije	463
Šabić, Ljiljana	Znate li gdje su Velika i Mala Belica?	383
Šešerinac, Anita	Svečanost povodom 90. obljetnice »Japetića« u Samoboru	464
Šorić, Kristina	Putovanje po Tibetu	71
Tadin, I.	Pohod »Kolijevkom hrvatske državnosti«	251
Tkalac, Berislav	HPD »Tikvica« u protekloj godini	49
Tkalac, Berislav	Organizirani obilasci Slavonskoga planinarskog puta	44
Tkalac, Berislav	Skupština HPD-a »Tikvica« Županja	412
Tkalac, Berislav	Susret planinara na Dilju	46
Tosenberger, Otmar	Zimskim izletom na Papuk uspješno obilježen Međunarodni	

Trdić, Zvonko	49
Trdić, Zvonko	290
Trdić, Zvonko	442
Trdić, Zvonko	221
Trdić, Zvonko	124
Turk, Milivoj	18
Vinković, Željko	212
Vinković, Željko	481
Vinković, Željko	361
Vinković, Željko	201
Vranješ, Denis	516
Vršić, Sonja	153
Vučić, Vedran	511
Zrinski, Tomislav	247
Zrnčić, Hrvoje	198
Zrnčić, Hrvoje	380
Žagar, Klara Jasna	450
Žagar, Klara Jasna	493
Žarak, Željko	96
Žižić, Vesna	309
Žižić, Vesna	195

Info kutak

Bat na Kijevoškom Kozjaku (1206 m)	190
Četiri godišnja doba na Kamenim svatima	400
Četiri rijeke karlovačke	192
Dubovački planinarski put	82
Gromovača (1676 m)	352
Istarski planinarski put (IPP)	456
Kajbumščakov put	300
Kamenjak na Rabu (410 m)	398
Kremen (1590 m)	80
Labinski planinarski put	548
Međimurski planinarski put	354
Medviđak (1027 m)	298
Mljetska planinarska obilaznica	32
Obruč (1376 m)	144
Planinarska kuća Mlaka (552 m)	548
Planinarska kuća »Orlove stine« (1065 m) na Svilaji	192
Planinarska kuća Škola Kuna Konavoska (721 m)	32
Planinarski dom »Žitnica« na Japetiću	244
Planinarski dom Lipa na Rogu (700 m)	400
Planinarski dom Matija Filjak na Hrastovičkoj gori	82
Planinarski dom Poklon (922 m)	354

Planinarski put Medvednicom	244
Planinarsko sklonište »Crnopac«	456
Planinarsko sklonište »Jakob Mihelčić« (1460 m)	300
Planinarsko sklonište »Miroslav Hirtz«	506
Plešivica u Samoborskom gorju (779 m)	454
Pliješ (977 m)	30
Schlosserov dom na Risnjaku (1418 m)	146
Seniorski planinarski put u Samoborskom gorju	506
Slavonski planinarski put (SPP)	146
Sv. Ilija (961 m)	242
Veliki Kozjak (1629 m)	504
Vremeplov	33, 83, 147, 193, 245, 301, 355, 401, 457, 507, 549
www.dinaridi.net	507
www.gss.hr	355
www.hpd-sisak.hr	33
www.hpd-vihor.hr	193
www.hpdzeljeznicar.hr	147
www.jankovac.hr	83
www.pdkalnik.hr	401
www.pdopatija.hr	457
www.pdzeljeznicargospic.hr	301
www.pkhlz.hr	549
www.spvz.hr	245
Žbevnica (1014 m)	546

Obavijesti

5. zimski POJ – Pješačenje oko Lokvarskog jezera	254
Dani hrvatskih planinara	207
Dobitnici značaka i priznanja HPO-a u 2012. godini	88
Edo Popović: U Velebitu	304
Edvard Retelj 12. 8. 1961. – 23. 2. 2013.	188
Intenzivna međunarodna aktivnost HPS-a	517
Kalendar akcija	51, 103, 155, 205, 258, 311, 363, 414, 466, 519
Nagrade najboljima u 2012.	4
Naručite planinarski kalendar za 2014. godinu!	508, 550
PD »Opatija« proslavio 62. rođendan.	99
Prigodnim pješačenjem obilježen Dan PD-a »Pazinka«	97
Svečano obilježena 90. obljetnica	228
Tečajevi za vodiče tijekom jeseni	407

MILLET

— CHOSEN BY —

Philippe Batoux - Cogne, Italy © P. Tournaire

BEST LIVE BIG

TRILOGY GTX JACKET

Vjetrovka za zahtjevne planinare, ultra-lagana, ultra-dišuća.
Izrađena od trostlojnog Active Shell Gore-tex® materijala.
Potpuno podesiva kapuljača prilagođena nošenju preko
kacige. Flex Confort™ kroj bez šavova na rukavima za
neometano gibanje. Ceramic™ pojačanja ramena.

Engineered with the
high-tech functionality of

IGLU SPORT

www.iglusport.hr